

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2:40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/s.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Lec
deschis costă șirul 20 01

Manuscrisurile nu se ia
napoiază.

Cuvântul mirenilor

In chestia episcopiei maghiare

Fiecare își va fi dând seama că prin înființarea unei episcopii greco-catolice maghiare stăpânitorii noștri înșiși înțelegeau că ne dă o lovitură în inima naționalității noastre. De însemnătatea și de greutatea pasului și-au dat seama și-au lucrat, în consecință, cu toate pregătirile de lipsă, cu toate asigurările și cu toate mijloacele posibile.

Nu știu dacă defensiva bisericii românești greco-catolice, a celor chemați s'o reprezinte și să ostenească pentru ocrotirea ei, a adus vrăjmașilor noștri multe surprize; de una însă sunt sigur: nu se așteptau la atăta răbdare evanghelică din partea noastră, oricâte devezi de... voință și energie am dat alte dați... Vreau să spun că nu bănuiau că năvala lor în casa noastră nu poate să stârnească decât hui-duieli și platonice protestări; că undele resemnării pot cutropi cu ușurință unele suflete, că ne socotim încă, după atâtea dureroase lecții, „copii răsfățați ai Romei“.

Altfel ar fi procedat mai sumar.

Cele mai elementare reguli ale strategiei ne învață că celui ce într-o luptă are defensivă nu-i e permis să facă mișcări greșite — cum îi sunt permise celui ce atacă — ci, dimpotrivă, e ținut să facă chiar și mișcări de prisos, spre a putea contracara la nevoie și acțiuni bănuite ale dușmanului.

Așa ceva nu s'a făcut nici pe departe

din partea celor aleși și chemați ai bisericii noastre.

Nu e însă clipa aceasta pentru a face învinuiri și a stabili răspunderi. Sarcina, chiar, o lăsăm în seama *istoriografului* — cum scria mai deunăzi și „Unirea“. In clipele acestea de primejdie amenințătoare nu ne mai este îngăduit decât gândul apărării, chiar și numai spre a ne fi făcut datoria. Fiindcă altfel niciodată urmașii nu ne vor ierta — nu vor putea să ne ierte — pentru moștenirea ce le-o lăsăm. Și nu numai față de credincioșii de mâine ai bisericii noastre vom avea să răspundem, ci și față de frații noștri greco-ortodocși, în a căror biserică vrăjmașul își pregătește de asemenea intrarea — iar după ce va fi început retragerea pe toată linia, nu bănuim cum ar putea veni recularea, când ea ar reclama în primul rând ofensivă...

Episcopia greco-catolică maghiară e un eveniment de o importantă capitală în istoria bisericii noastre, în viața noastră națională; e atacul decisiv, chemat să asigure atâtea succese viitoare ale vrăjmașului naționalității noastre. Ne-am dat biruiți acum, înseamnă că pe viitor va trebui să depunem armele și să plecăm capul, de câte-ori se va ivi vrăjmașul ca să-și urmeze opera. Fiindcă dacă admitem ciuntirea unui bisericii, o vom admite și pe a celeilalte... Dacă admitem o ciuntire, vom admite și o spargere — și așa mai departe... Pentru ce să ne amăgim cu o minciună?...

Mai tari decât astăzi în biserica noastră nu vom fi.

Așa-dar să ne dăm seama:

Episcopia greco-orientală va veni și ea la rând — și încă în scurtă vreme. Cea greco-catolică va fi completată — și așa mai departe — prin noi rășluri. Sub steagul imperiasmului maghiar se vor adăposti prin marginile săcuimei poate încă două episcopii, chemate să sape, și de acolo, în ogorul sufletului românesc. Cu mărunțeaua ni-se poate lua totul — și vrăjmașii noștri nici nu au altă pretenție.

Datoria sfântă față de biserica noastră, mai vărtos față de neamul nostru cel de azi și cel de mâine, ne poruncește să pășim, toată turma, acum cât mai e vreme — și cu suprema hotărâre — întru apărarea *naționalității* noastre! — fiindcă la urma urmei de biserică vrăjmașul n'are trebuință...

Un alt „greco-catolic“, — după faptul împlinit al episcopiei maghiare, în fața căruia, după cât se pare corul episcopilor noștri se pleacă — propunea în „Gazeta Transilvaniei“ trecerea celor amenințați de „avantajele“, noii episcopii, la ortodoxie. Șirul celor câteva zeci de sate ortodoxe ar forma astfel un șant de izolare de masele catolice maghiare la marginea românismului.

Ar fi și asta ca un ultim mijloc — ba poate va trebui să ne arătăm capabili de o hotărâre și mai mare în cele din urmă, întrucât e vorba de o chestie de viață...

Până atunci însă, după cum foarte bine s'a mai spus în „Românul“, turma trebuie să-și spună și ea cuvântul — și

W. N. Hartevelde *)

Uciagașul

Am rămas în Kurgan, în guvernamentul din Tolvsk din următoarele cauze.

Când japonezii, pe timpul războiului ruso-japonez au debarcat trupe pe insula Sachalin, — îndată s'au format în grabă mare din ocazii de pe Sachalin așa numite „trupe de voluntari“, — să țină calea japonezilor. Voluntarilor li-s'au promis toate libertățile posibile, până la dreptul să plece de coloniști liberi în Siberia. Luerni n'a ajuns la luptă, căci în fața trupelor regulate ale japonezilor toți ocazii au fugit în interiorul insulei. După războiu i-au prins din nou și i-au transportat în Siberia unde voluntarilor de odinioară de fapt li-s'a dat dreptul de coloniști. Natural rămânând și pe mai departe sub supravegherea autorităților. Așa s'au format la depărtare de șapte werste de orașul Kurgan așa numitele „colonii sachalinene“ din vechii ocași și fieștecare a primit puțin pământ, o colibă și câteva unelte de economie.

La început toate au mers bine. Dar nu peste mult sachalinienii au început să fure și jăfuiască. Au făcut chiar și omoruri. În urmă s'au răsculat formal, cât pe aici să nimicească orașul. Atunci s'a făcut sfârșitul acestor colonii. Mulți au

*) W. N. Hartevelde a călătorit în 1908 în Siberia să adune cântece de ale ocașilor, „uciagașul“ e o amintire de a lui de acolo.

fost uciși, o parte a fugit și „coloniile sachalinene“ au încetat să mai existe. Dintre vechii eroi de pe Sachalin abia au mai rămas zece. Se poartă liniștit și pașnic și așa le dau pace.

Știam, că ocașii de pe Sachalin aveau multe cântece și m'am hotărât să cercetez pe coloniști la toată întâmplarea. Numai pentru aceasta m'am oprit la Kurgan.

Un oficiant de acolo m'a sfătuit să-l cant pe bătrânul din Sachalin Anton Arefieff.

„Asta, — vă asigur — e un bătrân pătit. Locuște încă aici în Sachalinowka. Dacă dela el nu o să aflați nimic, puteți merge liniștit mai departe, afară de el nu e nici unul de seamă.“

Oficiantul acesta a luat parte la înființarea „coloniilor sachalinene“. Avea și o mulțime de documente de a foștilor pedepsiți de pe Sachalin. Din acestea am aflat următoarele despre Arefieff: Tăranul Anton Sinovieff Arefieff, născut la 1840 în apropierea orașului Kaluga a fost judecat la muncă silnică pe 20 ani pentru că a omorât o familie de proprietar și pentru aprindere, cu care voia să-ș ascundă crima. În 1880 exportat fiind pe Sachalin a fugit și a rătăcit pe insulă un an și jumătate, unde a trăit și între Alinori¹⁾. Aici Arefieff a fost deținut dar i-a succedat să scape din nou. A fugit peste „pustia tartarică“ pe continent. În 1885 Arefieff a omorât cinci persoane în orașul Tschita, cu gândul să le jăfuiască. A fost însă deținut și condamnat la muncă silnică pe viață,

¹⁾ Populațiunea pe Sachalin și pe insulele japoneze nordice.

dezagându-i-se dreptul agraciării. Totodată capătă 400 bețe și e dus din nou pe Sachalin. Sub războiul ruso-japonez se înrolează la corpul voluntarilor și așa a ajuns între coloniștii orașului Kurgan.

Așa vorbea documentul despre Anton Arefieff uciagașul și jefuitorul de odinioară.

M-am decis să caut pe bătrân ori ce-mi va costa.

Și fiindcă, cum spuneam coloniile sunt la șapte werste de oraș, am plecat la sfatul cunoscuților călare. Gazda mi-a împrumutat un cal mărunt, vioiu cerchez și la 9 ore dimineața, încă în ziua aceea am plecat după cântecele mele. Din prevedere mi-am cercat pistolul și m-am rugat de cunoșcuți să dea pe la Arefieff dacă nu mă reîntorc până în cea zi la amiază.

Calea până la coloniști mi-au descris-o așa bine, că nu puteam să o pierd. La început am străbătut prin stepă apoi prin o pădure deasă pe o cărare largă și ușoară. În fine am ajuns la loc deschis lângă un părau și cum ni se spusese am observat pe mâna dreaptă câteva colibi. Erau „coloniile sachalinene“. M-am apropiat și am observat că mai toate colibile erau dărăpănate și păreau lăuate absolut în voia sorții. În prejur era tăcere și singurătate.

Călărind pe țărnișul păraului am observat un om care inghenunchiat lucra în un pământ cu legume ce se întindea dela o casă până la părau. Fața omului nu i-o puteam vedea — era întors cu spatele către mine.

sint o deosebită satisfacție să vestesc că în sfârșit s'a și hotărât s'o facă. Pe astăzi, marți, sunt convocați la o consfătuire în Budapesta mai mulți fruntași mireni ai bisericii noastre greco-catolice.

După cât se șvonește, ar fi în plan și călătoria la Roma a unei mari delegații de mireni, cu misiunea nu numai de a informa înaltul scaun despre nelegiuirea la care guvernul unguresc l'a chemat părtaș, ci și despre hotărârea de care românii greco-catolici ar ști la nevoie să dea dovadă pentru a-și apăra naționalitatea.

Ca și raporturile între puterile lumesti, raporturile dintre papalitate și puterea lumescă a imperialismului jidano-maghiar, spre pildă, se regulează prin putere și interese.

Puterea și interesul maghiarismului vedem că și-au jucat bine rolurile; dar asta n'o putem înțelege fără să rămânem măcar cu bănuiala că stăpânitorii noștri au știut să deschidă și curiei papale perspectiva satisfacerii unor interese ale sale, dacă nu acum, măcar în viitor... Fiindcă oricât ne-am socoti noi de „copii răsfățați ai Romei”, ei nu-i trebuie decât greco-catolici — și mutându-ne în noua dieceză vom fi cel puțin greco-catolici... — iar dacă vom ajunge catolici s'adea, meritul va fi al guvernelor maghiare.

Dar să așteptăm...

Un greco-catolic.

INTERNE

Primul-ministru — despre reforma electorală. Noul șef al guvernului, Ladislau Lukács, a făcut relativ la reforma electorală, următoarele declarații în „*Neue Wiener Tagblatt*”:

— Sunt orientat deplin asupra pedecilor ce voi întimpina, am însă speranțe întemeiate, că pacea între partide se va reinstăpâni. El însuși, — primul ministru — fiind reforma electorală pe planul întâi, va primi resortul de interne. Proiectul reformei e elaborat până în amănunte și

speră că va avea pentru proiect aprobarea tuturor partidelor. La alcătuirea reformei a avut în vedere și supremația ungurească. Înainte de toate, însă, trebuie rezolvită reforma militară, și apoi în curând reforma electorală. Delegațiunile, intrându-se în 30 aprilie, vor vota provizoriul bugetar comun în două-trei zile. Chiar dacă opoziția i-ar face împotriviți, el își va urma calea înainte.

Din durerile noastre. Am anunțat și reprobabil după cuviință fața părintelui protopop Gh. Nistor, din Târgul-Murașului și a părintelui Gajja de a fi lăsat să se citească evanghelia de Paști și ungurește în biserica românească gr-cat. din acel viespar al săcuimei. O faptă, care vedește prea dureros lipsa noastră de demnitate acum în preajma înființării episcopiei gr-cat. ungurești, drept răspuns la observațiile noastre, iată ce celim acum în „*Szekely Napló*”, fituica săcuimească din localitate:

„Protopopul Nyisztor (!), care a venit dela curtea mitropolitană din Blaj în fruntea protopopiatului de Muraș și este un om luminat, cumpătat și conciliant în toate privințele, a respectat un obicei vechin bisericesc și dimpreună cu credincioșii de limba maternă ungurească s'au bucurat și cei de limba maternă românească. Se știe, că și în parohia din Târgul-Murașului sunt mulți credincioși, cari nu știu o boambă românește, dar sunt toțiși buni greco-catolici.”

„Și ce s'a întâmplat? După câteva zile, în ziarul ultraștilor români, în „*Românul*”, a apărut un articol brutal împotriva lui Nyisztor, fiind acesta timbrat ca trădător și profanator al bisericii și având intenția să-l denunțe forurilor lui superioare.”

„Acest articol care băjbă de necuviințe, a scandalizat mult pe credincioșii protopopului Nyisztor, cari, fără deosebire de limbă, îl iubesc, și credincioșii cred, că atacul a pornit din mijlocul credincioșilor gr-orientali din localitate, cari văd cu invidie înflorirea și pacea netulburată a parohiei gr-cat.”

Sunt de o elocvență dureroasă aceste rânduri de apărare.

Spionajul rusesc în Galiția și — atitudinea României! În una din ședințele abia trecute

ale Reichsrath-ului deputatul Tylovski a făcut următoarea întrebare președintelui:

„După știrile ziarelor din Galiția pare în afară de orice îndoială faptul, că Rusia își mobilizează forțele de război la granița dinspre Galiția și că trupe noi sunt în drum. Spionajul rusesc ia proporții colosale în Galiția. România pare a fi hotărâtă la neutralitate de Rusia în schimbul retrocedării unei părți din Basarabia. Germania s'ar fi declarat mulțumită cu perspectiva de a căpăta o parte din vestul Poloniei. Ceva adevăr trebuie să fie în aceste știri.”

Din câte s'au putut aflu, numirea cavalerului de Abrahamovitz ca mareșal al Galiției este probabilă. Acesta este însă omul cel mai urit în această parte a țării.

Numirea cavalerului de Abrahamovitz ar fi o adevărată provocare, contra căreia trebuie să protestez. În sfârșit, mult mai gravă este situația în Croația.”

Oratorul întreabă pe președinte, dacă este dispus să intervină la cei în drept, ca în Galiția și Croația să fie inaugurat un regim drept și legal.

Croații. Deputații croați din Reichsrath, dimpreună cu mai mulți din membrii croați ai camerei ungare, între ei Budisavljevic, Privicevic, precum și deputații dalmatini Trumbic și Drinkovic, au avut zilele aceste o consfătuire intimă, în care au elaborat un plan de acțiune pentru viitor.

Reprezentanții deputaților croați din camera ungară — după cum se anunță — au fost de părere, ca în interesul introducerii votului universal neîngrădit și al eliberării Croației să se organizeze o propagandă întinsă și ca, în acest scop, să se înființeze un consiliu național, care să unească în sânul său pe croații din toate țărișoarele dela sud. Croații speră, că Lukács, noul prim-ministru ungar va ameliora situația generală. Au hotărât, că în viitorul apropiat, nu vor mai ține consfătuiri și că chestiunea tacticii ce va trebui urmată să fie lăsată în sarcina singuraticelor cluburi.

Noul cabinet. Am publicat, — după informațiile ziarelor budapestane — o listă a viitorului cabinet, fără să avem însă, pretenția de a da cetitorilor noștri lista definitivă. Cu ocazia remaniierilor ministeriale ori a demisiunilor guvernelor se colportează totdeauna diferite liste, cari reoglinesc mai mult dorințele singuraticelor cercuri politice, decât hotărârile șefului de cabinet. Lista publicată de noi avea totuși oare-care probabilitate, după ce în cazul de față nu e vorba de demisia întregului cabinet, ci numai de remanieri ministeriale. Lista definitivă vom cunoaște-o din monitorul oficial și dacă publicăm la vale o nouă listă, ea ne arată numai prevederile cerurilor ungurești până în momentul de față. Iată această nouă listă: ministru-președinte — Ladislau Lukács; ministru a latere

Mi-am apropiat calul și-l întrebai:

„Unde aș putea găsi pe Anton Arefieff?”

Fără să-și interzică lucrul, fără să se ridice și fără să mă privească zise cu glas tare și plin:

„Eu is tătucule. Eu is acela. Vii pentru napi?”

„Nu cu totul pentru altceva.”

Atunci s'a ridicat omul dela pământ, s'a scuturat puțin, s'a îndreptat și apărându-și cu mâna ochii de soare m'a privit. Rar am văzut un bătrân așa frumos, aș putea zice „biblic”. Înalt, lat la umeri, ochii negrii, puternici încă îi avea într'o față curat rusască și barba ca de argint îi ajungea la brâu. Sămăna mai mult unu evlavios pustnic. S'a apropiat încet:

„De ce-i vorba tătucule?”

„Viu la d-ta ca oaspe”, răspunsei eu, „și am și o rugare.”

„Mulțumesc”, zise plecându-se, „eu mă bucur de tot oaspele. Descalceă numai. Pân voi găsi eu undeva. Da, să mergem mai bine în casă, dacă nu ți-e silă.”

Am descălecat. Arefieff a adus nu știu de unde o mână de fân și am dus calul la adăpost să-i dăm să mănăce. Apoi am intrat în casa lui Arefieff.

Era o căscioară siberiană de lemn. Făcută din bărne oable în sus avea două odăi afară de o mică intrare. Prin bucătărie am intrat în cameră.

În bucătărie era o vatră mare și o masă făcută de el cu o laviță de lemn. În odaie într'un

colț ardea lampadka¹⁾ sub câteva icoane sfinte, ef-tine și era și o masă, roată cu lavițe.

Am observat însă și nu serin, earăș de el lucrat, vopsit în verde, vânăt și roșu. În colțul celălalt al camerei era ceva ca un pat: o ladă acoperită cu un țol soldătesc pus în două. În ferrești, în toate erau hârburi cu flori simple. Toate erau curate. Avea și câteva colivii în cari săreau și ciripeau într'una paseri mici ca: sticleți, ochiu boulii etc. Când am intrat un graur a început să strige:

„Fie-ți rușine Anton, fie-ți rușine!”

„Ei, ei”, îl liniști Arefieff și zise zămbind „fi pe pace, știu eu că trebuie să-mi fie rușine. Dar pentru aceea nu trebuie să mă faci de rușine. Înaintea oaspelei!”

„Cu ce aș putea omenii oaspele?” și întorcându-se spre mine zise: „Vrei poate să bem un ciai?”

„Bucuros chiar”, răspunsei, „am eu mine zahăr și ciai.”

„Se află toate și la mine”, spuse Arefieff, „samovar n'am, dar pun la foc kipiakul²⁾”

„Îți ajut și eu”, și merserăm împreună în bucătărie.

Aici, spre mirarea mea, s'a întors deodată cătră vatră și zise:

„Ei, Silantits; încă nu ești bine? Tot cu dureri?”

¹⁾ E o lampă mică de oleu ce arde la icoane.

²⁾ E un vas ce atârâ în vatră pentru fierț ciai.

Pe vatră s'a mișcat ceva, și acum am văzut văzut că e un om jumătate acoperit cu'n cojoc.

„Vai prietene”, gemu acela, „toată noaptea nu am putut de picioare. Mai bine aș muri!”

„Las' că iar îți va fi bine”, mângăia Arefieff pe bolnav, „îți dau acum un ciai, mi-a venit chiar un oaspe!”

„Tovarășul meu e bolnav”, imi zise moșneagul, — „il dor picioarele. Pagubă, — nu de mult pășa ca un vultur!”

După ce a pus apa în vas, aprinsă focul zicându-mi:

„Cu ciai îi bună miera. Țin și albine. Imi place să țin. Vino să ți-le arat.”

Am ieșit din casă. La câțiva pași era o stupină.

„Nu te apropia”, observă bătrânul, „Albinele se vor neliniști și te vor împunge. Pe mine mă cunoșc.”

M'am pus jos pe iarbă și priveam de departe cum lucra bătrânul cu albinele lui, cei-roiau în jur. Deodată anzii ceva la spate. M'am întors și văzui o biată bătrână culcată jos pe pământ. Sub cap avea o perină și era acoperită cu un țol.

Am întrebat pe Arefieff, care venea, cine e.

„Da, — am aflat-o cu câteva zile mai înainte în pădure. E o femeie a lui Dumnezeu”, nici ea nu știe unde și de unde. Îi este rău, abia își mai ține sufletul în oase. Acum trăiește la mine,

¹⁾ Adecă pelegrină. În Rusia anul întreg mulțime de bărbați și femei merg dela o „rugă” la alta. Cereșc și omenii le dau bucuros.

— Ladislau
— Teodor
dislau Lukács
(secretar)
merț — L
— contele
Ioan Zichy
kely; de h

Delia
Petre Lic
trului rom
șlet al nea
tele secției

Pier
mai vechi
un frate c
mult.

Nici
bunțat Li
mănesc, n'
trale ale l
în Ardeal,
sate: oriun
jucat. Prin
românească
nească.

Scen
teatrului a
tre țări.

Fără
truma cu
tura româ
muncă făr
floarea vâ

În l
naționale,
acestui ne
roadele se

Un s
pe car-l i

Aces
Ban

va fi „Fon
Cu venitul
cătuită pr
tală ca să
lui Licu.
mănesc Pe

Secți
fost neuit
datorie d
acest fond

Este
să-și dea
amintirea

Ban
rală, Fon
Carol Lu

azi am se
călzească
„Mă
vatră?”

Bătr
„Sta
și-ț coc
umplute c

Ne-a
Ciaie
apoi aduc
și o bucat

Cum
și l-am în
tece din
că-ș aduce

„Să
vorbi desp

Am
mari și zi
„Me
Grau

rușine An
Priv

laviță o c
cietății ev

„O
torcea.

„Li
răspunse,
mă duc s
odihnește

— Ladislau Lukdes; ministru al afacerilor croate — Teodor Pejacovich; ministru de interne — Ladislau Lukdes; ministru de finanțe — Ioan Telesky (secretarul general de până acum); ministru de comerț — Ladislau Beöthy; ministrul de agricultură — contele Serényi; ministru de culte — contele Ioan Zichy; ministru de justiție — Francisc Székely; de honvezi — Hazai.

Dela Liga Culturală. După moartea lui Petre Liciu. Acela care a fost nu numai fata teatrului românesc, dar și cel mai nobil și devotat suflet al neamului nostru. Petre Liciu, vice-președintele secției București a Ligii Culturale, ne-a părăsit. Pierdem într'ânsul nu numai pe unul din cei mai vechi membri ai Ligii, dar mai ales pierdem un frate care fără a arăta mult, făptuia foarte mult.

Nici unul din mijloacele pe cari le-a întrebuințat Liga pentru realizarea idealului nostru românesc, n'a adus mai mult folos ca turneurile teatrale ale lui Liciu. În toată România, în Bucovina, în Ardeal, în orașe mare ca și în cele mai mici sate: oriunde a fost un suflet românesc, Liciu a jucat. Prin talentul lui admirabil, limba și ideea românească a trezit pretutindeni conștiința românească.

Scena lui Petre Liciu n'a fost numai aceea a teatrului din București, ci pământul întregi noastre țări.

Fără milă p'ntru trupul lui, a alergat într'una cu ochiul ațintit asupra idealului său: Cultura românească prin teatrul românesc. — Această muncă fără preget i-a sleit puterile; a căzut în floarea vârstei și în plinătatea genului său artistic.

În lupta pentru formarea conștiinței noastre naționale, Petre Liciu a fost cel dintâi apostol al acestui neam; și atât de mare a fost opera lui, că roadele se văd chiar de acum.

Un singur mijloc avem ca să acoperim golul pe care-l lasă și să-i cinstim amintirea.

Acest mijloc este: să-i continuăm opera.

Ban cu ban, să adunăm un fond uriaș care va fi „Fondul Petre Liciu pentru teatrul românesc”. Cu venitul lui în fiecare an o trupă de teatru, alcătuită prin îngrijirea Ligii Culturale, va fi ajutată ca să continue în tot pământul românesc opera lui Liciu. Trupa se va numi „Trupa de teatru românesc Petre Liciu”.

Secția București, al cărui vice-președinte a fost neuitatul Petre Liciu, ia asupra sa înalta datorie de a strânge, administra și întrebuința acest fond.

Este o datorie națională pentru fiecare român, să-și dea banul său, pentru a se perpetua astfel amintirea lui Petre Liciu.

Banii se vor trimite pe adresa: Liga Culturală, Fondul Petre Liciu, — București, Strada Carol Lueger Nr. 1.

Comitetul Ligii Culturale, Secția București.

Paris, Montecarlo, Niza și mizeriile neamului nostru

— Reflecții de actualitate —

Cine nu a suzit de aceste centre a le apusului luminat? Cine nu le cunoaște rolul în viața unora din clasele neamului nostru.

Ele sunt Meca aristocrației noastre. Ele sunt marea fără fund unde se revarsă risipită pentru totdeauna averea multor familii românești.

Boerii români sunt printre cei mai obișnuți oaspeți ai lor.

Când te gândești la risipa de viață și de averi ce se face acolo îți vine să crezi că aceia dintre fii neamului nostru care merg astfel să-și istovească sănătatea și avutul, sunt ființe străine, cu totul departe de noi care nu au nici în clin nici în mănecă cu neamul nostru.

Și totuși ei sunt fii ai unui popor dizmembrat între hotarele a trei împărății și patru regate și căruia fie-care an îi rezervă noui și tot mai dureroase surprinderi.

Părinții lor au lăsat cele mai frumoase instituții de cultură și cele mai impozante fundațiuni filantropice. Din belșugul de danii revărsat de ei întreaga creștinătate din Orient se înfruptă.

Dar astăzi ambiția lor este să posede cel mai bun cal de curse; suprema lor fericire atențiunea cine știe a cării dame de orfeu.

Dar peste Pruth enutul își serbează urgiile cu înfiorătorul Pohd nasibir, peste Dunăre în Pind antartii își fac mendrele, pier frații din Serbia și Bulgaria asimilați de noroade cu mult mai nevoieșe ca noi: nori negri se îngrămădesc pe firmamentul nenorocitei Bucovine, a lui Stefan, și bunul Dumnezeu știe cum trăim și noi cei din Bănat și Transilvania luptând cu cele mai mari neajunsuri.

Decamdată boerașii noștri sunt la adăpost, farfurile crotropitoare împletesc acum periferiile, e drept, că în rază lungă ating majoritatea românilor, ei însă sunt în centru și călușii se învârtesc mereu.

La Paris, Monte-Carlo și Niza e doar' atât de bine!... Fi-va însă tot astfel și în viitor?

Mintea din urmă a românului se pare că întârzie, chiar dacă ar mai putea îndrepta ceva. Căința târzie de altfel nu mult folosește și bocetele și lamentările ulterioare sunt însușiri băbești. E frumoasă inițiativa de a arbora drapele negre cu ocazia aniversării pierderii Basarabiei, ea însă mai mult descurajază și întristează. Fapte ne trebuiesc, ca astfel de evenimente să nu ne mai surprindă pe viitor. Rezistența conștientă e o stâncă de granit de care chiar forța majoră se va sfărâma.

Nu cerem nimănui imposibilități, a trecut și timpul îmbărbătării cu: „Neamțul la hotare”, există însă un vast teren de activitate pe seama tuturor și aici am dori să ne putem întâlni cu toții fără deosebire de clasă și frontiere politice: munca desinteresată pe terenul cultural și economic. Și îmi place a crede, că mai sunt oameni de bine în sânul boerimii române, istoria ne înfățișeazăilde înălțătoare și acestea trebuie să ne servească de îndemn.

De ce să fie marele mecenat Vasile Stroescu unicul om care să sprijinească instituțiile noastre culturale. Numai acest om fenomenal să aibă datorinți față de neamul său? După cât știu eu mai sunt oameni cu avere. Un gest al cutărui mare boer din România ar ajunge, ca gimnaziul din Brad să se completeze ca prin farmec, un singur gest s'ar cere, pentruca internate să răsară pentru tinerimea română în toate centrele culturale mai de seamă, un singur gest și numele lor s'ar aminti cu pietate și recunoștință în cursul veacurilor alături de marele binefăcător basarabean și atunci am putea și noi privi cu mai mare siguranță în viitor. Pentru așa ceva se pare însă a fi o condiție indispensabilă, să guști însuși din greul și amarul împrejurărilor vitrege.

Francezii pe cari atât de mult îi imi-

azi am scos-o la soare, socot că-i bine să se încălzească un pic.”

„Mărie”, o agră el, „vreai să te duc iar pe vatră?”

Bătrâna tăcu.

„Stai dar numai acolo, țî-oi fierbe azi zama și-ț coc „șanghi”, (un fel de pastete din Siberia umplute cu diferite nutrețiminte).

Ne-am întors în casă.

Ciaial fierbea, Arefieff puse kipiașul pe masă, apoi aduse miere, o farfurie cu kastanica (boabe) și o bucată mare de pâine de săcară.

Cum beam ciaial adusei în vorbă lucrul meu și l-am întrebat de-ș mai aduce aminte de cântece din Sachalin. Liniștit îmi răspunse Arefieff că-ș aduce aminte de câteva. Dar adause:

„Să pun întâiu la foc mâncarea apoi vom vorbi despre asta”.

Am beut ciaial, el mai umpluse două păhare mari și zise:

„Merg acum la ai mei”.

Graurul a început să strige după el: „Fie-ți rușine Anton, fie-ți rușine!”

Privind prin cameră văzui după icoane pe o laviță o carte cetită mult: evangelia din ediția societății evanghelice englezești.

„O cetesti?” întrebai pe Arefieff care se întorcea.

„Li-o cetesc la ai mei sara cu glas tare,” răspunse, „fără Dumnezeu tot nu poți trăi. Acum mă duc să fierb. Până atunci d-ta rămâi și te odihnește sau ești puțin pe afară”.

„Merg să-ți ajut și eu”.

„De ce nu. Și asta-i un lucru”.

Am intrat în bucătărie și am început să fierbem.

Bucatele au fost iute gata. Supă de varză a fost minunată. Am mâncat apoi „șanghi” și napi fripiți. După ce am sfârșit bătrânul și-a servit „pe ai lui”; apoi am venit la lucrul meu.

„Ști ce?” zise bătrânul, „să mergem mai bine afară, aici în casă blăstămatul de graur nu-mi va da pace să cânt, va tot striga să-mi fie rușine. Așa l-a învățat soțul”.

Mi-am luat caietul și creionul și ne-am pus „pe iarbă sub teiu”. Pentru multe treburi să mulțumesc eu lui Arefieff!

Mi-a cântat cu voce bătrânească, tremurătoare cam 16 cântece. Toate erau însă cântece adevărat de ocaș, caracteristice. Apoi mi-a cântat trei cântări dela Anioși în limba lor. (Cum spuneam, Arefieff a trăit la ei pe Sachalin) Multe cântece a trebuit să mi-le repete de cinci șase ori și o făcea bucuros. Le cânta cu simț luminându-i-se fața.

Când a sfârșit i-am mulțumit.

„N'ai di ce, îmi place și mie să-mi aduc aminte de vremurile trecute”.

Era deja târziu, mai bine de șase ore când ni-am sfârșit cântecele. Voiam să plec îndată la Kurgan, dar Arefieff stăruia să rămân să mai bem un ceai și apoi pot pleca „cu Dumnezeu”.

„Mi-s'a uscat gâtul” zise mergând să pregătească ciaial.

Îndată apoi ne-am pus la masă. Arefieff sorbea ciaial încet și cu o anumită solemnitate. Când am sfârșit a șters ciașca cu ștergarul și s'a închinat la icoane.

„Nu ți-e tare să dormi aici Arefieff?” începu eu vorba arătând spre ladă.

„Eu nu dorm aici, aici îmi doarme soțul. Eu dorm pe vatră”.

„Ascultă”, zisei, „de ce cinstesti așa pe soțul d-tale?”

Arefieff a devenit serios.

„Soțul meu nu-i ca mine. El suferă năcașuri și dureri pentru dreptate. Eu însă am primit atât cât îmi venia după păcatele mele. Soțul meu de acolo e un om cinstit. Nu-i ca mine”.

„E un politician?”

Arefieff a făcut o față bănuitoare:

„Cum să-ți spun... E un om de omenie”.

Atunci am voit să aud dela el ceva despre faptele și aventurile lui. Arefieff însă la toate întrebările mele răspundea cu „așa”, „bun”, „da” ș. a. m. d. În sfârșit a început să se plimbe de a lungul camerei.

Deodată mi-a stat în față.

„Ce?”

„Da! vezi d-ta”, zise încet bătrânul, „vezi d-ta, te-aș întreba de ceva. De bună samă ai cetit evangelia. Ești un om învățat... dacă-ți aduci aminte cum stă scris acolo că Hristos a promis celui fără de lege că-l ea cu el în rai... Cum întâlegi aceasta? Se chiamă: ce fel de hoț a fost a-

*) Adecă pedepsit pentru delicto politice.

tează aristocrația noastră au adunat în scurt timp suma fabuloasă de cinci miliarde și-au mai zidit și instituții monumentale numai ca să dovedească lumii ca și în denădejde chiar înfruntă cu mândrie năvala tiranului. Nu s'ar putea întreprinde și la noi o colecție generală spre scopuri culturale la care să contribuie românii de pretutindeni? Solidaritatea slavă e un memento puternic în privința aceasta. Și fiind vorba de fruntașii noștri cu averi, chiar admitând, că n'ar fi dispuși să contribuie cu nimic nu și-ar putea ei plasa, în propriul lor interes, un anumit capital în întreprinderi economice și industriale, ca d. e. înființarea de fabrici prin ținuturile locuite de români, unde apoi energiile populației române să fie aplicate fără umilirile, pe cari oamenii noștri sunt nevoiți ale îndura la străini?

Și tot cu aceasta ocaziune gândul mă poartă mereu spre o altă chestiune de supremă importanță relevată din nou cu ocaziunea jubileului de 50 de ani a societății academice „Petru Maior”: chestiunea internatului universitar. Fiind stabilit în Budapesta urmăresc încă de mult cu vie atenție viața zbucinată și plină de neajunsuri a tinerimei române dela universitate. Chiar în cursul ultimilor 2 ani au murit, fiind atinși de *phthisis pulmonară*, numai puțin de 10 inși din cei mai talentați tineri, cari pe lângă un trai regulat ar fi fost salvați cu siguranță! Lung este apoi șirul acelora, cari în urma mizeriilor, chiar dacă depun cu chin cu vai examenelor, tocmai în urma traiului neregulat, își contractează câte un morb ca boala cronică de stomac etc., cari le amăresc viața întreagă tocmai la vârsta când ar putea fi și ei folositori neamului. Nu mai amintesc studiile întrerupte și trăgănarea examenelor, fiind cei mai mulți constrânși a se angaja ca medietari nu arareori pentru suma bagatelă de 14—20 cor. lunar. Înființarea internatului este deci și un postulat igienic de primul rang, amânarea lui este echivalentă cu un dezastru național, care în mod latent dar consequent își secără jertfele. Da d-lor floarea națiunii se ofilește și vina e a noastră a tuturor.

Ideia mă preocupă și pe mine încă de

2 ani și mare mi-a fost bucuria citind expunerile clare și convingătoare ale d-lor Emanuil Ungureanu și Virgil Onițiu, pe cari demult îi cunosc ca oameni ai faptelor. *In cât mă privește pe mine bucurios mă angajez doocamdată cu suma de 1000 cor., am asigurarea unui sprijin remarcabil din partea arhierilor români uniți, cari toți vor contribui cu sume însemnate, deoarece internatul trebuie să fie al tuturor românilor.* Tot astfel am obținut promisiunea mai multor fruntași români din capitală. Aflu de nimerită ideea d-lui V. Onițiu cu participarea fundației Gozdu.

Părerile mi-le voi expune mai detaliat la convenire, rugând și pe alții pentru eventualele deslușiri. Pornind din principiul, că pisica cu clopot nu prinde șoarecii, voiam să se facă totul în liniște, acțiunea însă nefiind un act punibil, interesul cel mare numai bucura mă poate. La urmă observ, că persoanele numai ca garanță morală pot veni în combinație, esența e chestiunea însăși. Departe de a-mi aroga prioritate mă pun cu drag în serviciul părerilor mai norocoase și gândind iarăși la câte ar fi de realizat, gându-mi rebel îmi zboară iarăși hoinar și mai îndurerat ca ori când spre Paris, Monte Carlo și Niza. Cu totul altcum e la alte popoare. Exemplele instructive le avem înaintea ochilor. Aristocrația maghiară păstrează o congruență armonică cu interesele națiunii din care face parte, chiar și în privința hotărârilor personale. Va fi urmărind ea și interese de clasă, nu-i vorba, naționalismul ei însă e mai presus de orice îndoială. La noi nu s'ar putea face așa? Ba da se recere însă nițică voință și mai mult idealism. Costul de 20,000 franci al unei cini de gală, dacă s'ar da spre scopuri culturale, ar lăsa urme cu mult mai adânci. Ne-ar plăcea mult a crede, că nici tradiționalul spirit de jertfă la Mocioneștilor nu s'a stins cu intrarea în mormânt a neuitatului Alexandru, a cărui amintire de asemenea o serbează tinerimea universitară cu ocaziunea jubileului de 50 de ani a societății sale.

Grecii tot ce au mai de seamă, au să mulțumească fundațiilor, chiar și unele

vase de războiu. Ideea națională trăiește în fiecare fiu al națiunii, ori unde s'ar afla. În privința aceasta nu cunosc tocmeală, dovadă Creta, pentru care sunt gata să se ia de piept cu Europa întreagă. Sârbii de asemenea. Ei stau cu mult mai bine, au reprezentanți la toate clinicile și oficiile mai de seamă din capitală, la noi, dacă un tânăr absoalvă, numai decât aleargă acasă să se însoare și să-și vadă de traiu, de perfecționare nici vorbă și nu e vina lui. Vina o poartă împrejurările cari trebuiesc schimbate fără amânare.

Vremile sunt grele, nu știm ce aduce ziua de mâne, răspunderea e mare, îndreptarea neajunsurilor ni se impune în mod imperativ tuturor și în propriul lor interes chiar și acelora cari până acum n'au avut un ideal mai sublim, decât farmecul jalnicei trilogii naționale: *Paris, Monte-Carlo și Nizza.*

Dr. Gheorghe Bilișco.

EXTERNE

Situația Belgiei. Belgia, țărișoara situată între cele mai mari state navale și continentale, cum sunt Franța, Germania și Anglia se află într-o situație critică. Deși neutralitatea ei este garantată, totuși garanția aceasta nu valorează mult dacă nu are puterea, care să-i apere interesele. Pe cât de dezvoltată este economia în Belgia, pe atât de rămasă îndărăpt este puterea armată.

Încă în anul trecut, când relațiile Germaniei ajunseseră într-o fază foarte încordată, din cauza Marocului, cu Franța și Anglia, Belgia începu să tremure pentru existența sa. Clericali, cari guvernează de 28 de ani, au neglijat cu totul fortificarea și înarmarea țării. Tot același lucru s'a făcut și cu învățământul elementar obligator, care în Belgia există numai pe hârtie.

La alegerile din 15 octombrie în anul trecut, clericali li-a succedat o majoritate numai de 6 voturi și liberalii (opozitia) încurajați de împrejurarea aceasta au început o campanie violentă, îndată la începutul sesiunii parlamentare contra ministrului de război, acuzându-l că nu și-a împlinit datoria, în decursul verei trecute, când situația internațională era atât de critică. Ministrul de război, Helebaud, a fost apărut de colegii săi, dar în urmă ei însăși a trebuit să-l depună și să se convingă, ca ceva trebuie făcut pentru organizarea comunei supreme și a administrației militare. Dar guvernul n'a făcut nici până acum nimic, n'a luat măsurile de lipsă nici pentru ameliorarea sistemului de recrutare de până acum și al completării efectivului.

Aceasta este situația în Belgia, când numai vre-o câteva săptămâni mai sunt până la alegerile generale parlamentare. Opoziția liberală sperază, că alegerile aceste vor da lovitură de moarte regimului clerical care numai corăspunde opiniei țării.

La 1912 guvernul avea încă o majoritate de 24 voturi, dar aceste la fiecare alegere a tot scăzut până când a ajuns la 6, pe când liberalii câștigă din ce în ce mai mulți adherenți. Prin-ministrul Broqueville însă, așa se vede, are încă speranța de a se menține și după alegeri și locul de ministru de război, devenit vacant în urma demisionării în martie a lui Helebaud, l'a complinit cu persoana generalului de artilerie Hector Michel, care e un distins militar și autoritate în specialitatea sa și are toate însușirile necesare, pentru de a putea organiza armata.

Voia nu-i lipsește și dacă până în 2 iunie când vor fi alegerile, se va putea introduce serviciul militar obligator, Belgia ar putea să ajungă la o armată de 300,000 oameni.

Clericali însă nu voiesc cu nici un preț acest serviciu militar obligator și astfel Belgia va fi încă lipsită de puterea armată care să-i apere neutralitatea la un caz de conflagrație internațională.

Cum este grupată flota italiană. În acest moment când flota italiană a început operațiunile sale în apele turcești, e interesant să cunoaștem cum sunt grupate unitățile sale, mai cu seamă că

cesta, un hoț așa sau...”, adause cu voce scăzută, „a fost chiar un ucigaș?”

„Te-nțeleg, — un ucigaș. Doar' stă scris curat că-i un rău făcător, adică un ucigaș.”

Fața lui Arefieff s'a luminat. Mi-a strâns mâna:

„Și eu cred așa.”

Și iarăși a început să măsoare odaia în sus și în jos.

„Care însă crezi d-ta că a fost cel mai mare blăstamat pe lume?”

„Și esamenul al doilea l-am trecut bine:

„Iuda trădătorul.”

„Ești un om cu minte, văd eu”, zise vesel Arefieff, „judeci drept” și privindu-mă adânc adause:

„Și eu am ucis, nici odată însă nu mi-am tradat tovarășii!”

„Si-a tăcut.”

În discuția aceasta teologică nici nu am observat că s'a înoptat cum se cade. Am voit deci să-mi iau rămas bun dela Arefieff, dar el mă sfătuia să stau la el peste noapte.

„E vremea târzie”, zise, „să nu rătăcești și pe aici nu sunt tari oamenii răi. Rămâi mai bine aici.”

De fapt era întunecet beznă. M'am învoit. Arefieff mi-a așternut pe ladă și după ce am mai vorbit puțin pe prispa casei am intrat în odaie și am înesput să mă pregătesc de noapte.

Eram prevăzător. Cum nu, când durmeam la un fost ocaș, care avea pe suflet zece vieți o-

menești. Nu se va deștepta fiara în el și-și va adauge colecția încă cu un om? Înzădar va striga atunci graurul „fie-ți rușine Anton”.

Am împins scriorul vopsit la ușă, am cercat ferestile și m'am haricadat cum puteam mai bine. Oboseala m'a învins însă și nici n'am observat cum am adormit. M'a trezit graurul cu strigătul lui: „Fie-ți rușine Anton, fie-ți rușine!”

Am sărit buimăcit și-mi căutam pistolul de sub perină. Nu era acolo.

Arefieff sta în mijlocul odăii zâmbind mulțumit. Pe masă sta kipiakul cu ciai.

Soarele lucea vesel prin ferestile deschise.

„Am pus aseară ceva aici sub perină.”

„Știu”, mă întrerupe zîmbind bătrânul, „îmi era teamă să nu pătaști ceva cu el noaptea din nebagare de seamă, pentru aceea l'am luat.”

„Mi dete pistolul.”

„Ști place?” mă întreabă arătând spre ciai.

M'am îmbrăcat iute și după ce am beut ciaiul mi-am luat rămas bun dela ucigașul acum colonist.

La rămas bun i-am înbiat bani.

„Pune-ți punga bine”, zise ducându-mi mâna înapoi. „Trăesc fără bani. Dar pentru tovarășul meu” — adause el — „mai bine nu aminti nimic despre el în oraș.”

Și atunci i-a licărit ceva amenințător în ochi.

„Nici eu nu sum Iuda” l-am liniștit eu și am galopat îndărăpt la Kurgan.

Traducere de: P.

ultimele evenimente au modificat poziția acestei flote în Mediterana.

Ea e împărțită în două escadre, o divizie de vapoare-școală și o divizie de torpiloare, la care se adaugă divizia de pe marea Roșie.

Întâia escadră, comandată de amiralul Viale, se compune din cuirasatele „Vittorio Emanuele”, „Regina Elena”, „Roma” și „Napoli”, din crucișătoare „Pisa”, „Amalfi” și „San-Marco” și dintr-o escadră de torpiloare.

Se pare că această escadră este aceea care a bombardat Dardanelele, deoarece ea a părăsit acum patru zile Tarentul cu destinația, de-a înlocui divizia de vapoare-școală care operează la Zora și Sidi-Said. În realitate, ea n'a atins această destinație.

A doua escadră, sub ordinele amiralului Amero d'Asta, cuprinde cuirasatele „Regina Margherita”, „Benedetto Brin”, „San-Bon” și „Emanuele Filiberto”, crucișătoarele „Garibaldi”, „Oareze” și „Ferdinando” și o escadră de torpiloare.

Diviza de vapoare-școală, care are în frunte pe amiralul Borea Ricci, posedă cuirasatele „Sicilia”, „Sardegna” și „Umberto I.”, crucișătorul „Carlo Alberto” și e sprijinită de crucișătorul „Marco Polo” și de mai multe torpiloare.

Diviza de torpiloare, sub comanda ducelui Abruzzilor, dispune de crucișătorul „Vettor Pisani” și de un mare număr de contra-torpiloare și de torpiloare de larg.

Diviza de pe marea Roșie e condusă de căpitanul de marină Cerrina Feroni și dispune de crucișătoarele „Piemonte”, „Puglia”, „Liguria” și „Calabria” de canonierele „Staffetta” și „Valturno” și câteva torpiloare.

Revoluția din Maroco înăbușită. Știrile care sosesc din Maroco, spun, că mișcării franceze i-a succedat să înăbușe revoluția, și răsculații s'au supus.

După telegrama primită de ministrul de externe francez, trupele trimise din Mekinez au sosit la Fez și au avut o luptă foarte înverșunată cu răsculații, care s'au sfârșit cu înfrângerea acestor din urmă. Sultantul a voit să fugă dela Fez la Dar-Debibag, dar la sfatul ambasadorului francez, Regnault a rămas în palatul său, care este păzit de o companie de soldați francezi.

După o telegramă din Tanger, la lupta dela porțile Fezului, francezii au avut 8 morți și 28 răniți.

După expunerea ministrului de război Millrand, în Maroco sunt 26.570 soldați francezi, dintre aceștia 7.260 în Mekinez și Fez. Trupele serbice numără 6000 oameni, dintre aceștia se află în Fez 4000. La granița dintre Algir și Maroco sunt 10.400 soldați.

Răspunsul Turciei și acord ruso-italian contra ei. Din cercările diplomatice din Viena vine știrea, că răspunsul Turciei către puteri, deși are un caracter intransigent cu privire la recunoașterea suveranității italiene asupra Tripolisului va fi conceput într-o așa formă, încât să facă cu puțință puterilor de a întreprinde și alți pași în vederea încheierii păcii.

Tot aceiași știre spune, că în Constantinopol s'au știe exact, că între Italia și Rusia ar exista oarecare acorduri pe baza cărora Rusia ar avea intenția să exercite ea singură o presiune la Constantinopol în favoarea păcii.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Serbările jubilarie ale societății „Petru Maior”

— Dela trimisul nostru —

Budapesta, 21 aprilie.

De două zile capitala Ungariei a primit un farmec deosebit. De ieri dimineața toate trenurile ce vin din Ardealul nostru românesc, din părțile bănățene și ungurene locuite de români, s'osesc încărcate de lume românească. În gările afirmate ale Budapestei, în marea mulțime a străinilor cari vin și se duc pentru afacerile lor obicinuite, întâlnești la tot pasul fețe cunoscute, prietini vechi și impozantele figuri ale fruntașilor vieții noastre publice. Ce să fie, se întrebă mirati străinii, la auzul vorbei românești ce par că tinde să stăpânească gloriile stridente obicinuite pe străzile capitalei? Nu-i nimic, nu vă temeți, nu-i nici o „primejdie valahă”.

Societatea „Petru Maior”, care timp de 50 de ani a ținut vie flacăra românismului în mijlocul valorilor străinismului a toate înăbușitor, jubilează. Și cu ea serbează ziua de azi suflarea românească de pretutindeni. Toți românii de bine, cari în trecut au pus temelile societății și au muncit pentru întărirea flăcării modeste a opaițului aprins de marii noștri înaintași, tresăltă astăzi de bucurie. Și sute dintre ei, cărora numai li-au permis timpul și mijloacele, au alergat azi aici ca împreună să se bucure cu aceia, cari în timpul de față țin în mână moștenirea lor sfântă, și ca prin glasul lor cuminte îndemn și îmbărbătare să le deie celor de azi și celor de mâine.

Despre decursul zilei de ieri v'am trimis telefonic, la care îmi rezerv să adaug încă unele momente frumoase și înălțătoare în raportul ce îl voi trimite mâine.

Astăzi, după serviciul divin dela capela românească din loc avea să se țină o serbăntă festivă a societății. Din cauze neprevăzute și neașteptate de voința organizatorilor serbăntă festivă nu s'a putut ține. Cei cari mai ieri jubilau că frumoasa noastră serbăntă națională va fi tulburată în urma manoperilor răuvoitorilor noștri, își mușcă acum degetele de cindă pentru eșecul ce l-au suferit. Despre asta, de altfel, vă raportează în altă parte a ziarului.

Între cei adunați la praznicul societății „Petru Maior” domnește cea mai mare însuflețire. Abia la banchetul de azi după amiază ni-am putut face o idee aproximativă de numărul celor prezenți. Sunt reprezentate toate zările românești și aproape toate societățile noastre studentești.

Discursurile dela Banchet.

Banchetul a avut loc în sala cea mare dela „Pester Lloyd”. Rar s'a văzut atâta albasă lome românească la un loc. La friptură, cel dintâi a luat cuvântul d. Gheorghe Pop de Băsești, președintele partidului nostru național. D-nea a spus următoarele:

„Ar trebui să încep vorbirea mea cu „onor. societate”. Aruncându-mi însă privirile împrejurul

meu, văd că eu sunt cel mai bătrân dintre toți și îmi încep cuvântarea mea cu „Dragii mei nepoți și nepoate!”

„Românul, când începe un lucru, îl începe dela Dumnezeu, făcând semnul sfintei cruci. Al doilea lucru, la care trebuie să ne gândim, e luminatul nostru Impărat și Rege. Credincioși obiceiului nostru, am început și ziua de astăzi cu Dumnezeu, aducându-ne în biserică, care ne-a ocrotit totdeauna în vitregia timpurilor.

„Lumea e foarte egoistă și din egoiști se compune și conducerea statelor; din egoiști constă și conducerea statului nostru — și ceace au primit până acuma, numai din grația Inaltului nostru Imperat și Rege le-am primit. Lui Dumnezeu și Impăratului avem a le mulțumi, că anul acesta am ținut un mare jubileu al Asociațiunii, și că acuma s'arbmă jubileul soc. „Petru Maior” — iară înmulțindu-se în timpul acesta, de când m'am învâțat și eu a privi lumea cu ochi critici, inteligența poporului românesc cu 67%, ar putea serba al treilea jubileu.

Îmi ridic poculul în sănătatea Maiestății Sale Impăratului și Regelui.

„Să trăiască!”

Președintele societății „Petru Maior” a răspuns cam cu următoarele cuvinte:

„Cea mai mare fericire e azi de a fi membru societății. Suntem mândri că alături de distincții oaspeți putem serba jubileul societății. Menirea societății noastre. Veseli că vă putem număra, oameni cu rang, ilustrii, conducătorii vieții noastre publice. Prezența d'voastră e dovadă că intențiunile noastre sunt cele mai bune. Priveliștea frumoasă a acelor 50 de ani din trecut ne mângâie și ne dă puteri noi pentru a cultiva mai departe moștenirea înaintașilor noștri!”

Vorbirea președintelui soc. acad. „România Jună” din Viena, d. Dim. Marmeluc.

Ilustră societate, Fraților! Tinerimea universitară română din Budapesta jubilează: își înalță sufletele întru slăvirea a 50 de generații trecute prin focarul de creștere națională și culturală reciprocă, care a fost și este soc. „Petru Maior”. Și e aceasta o serbare nu numai a acelor, cari sunt astăzi membri activi ai societății, n'numai a acelor, cari au trecut cândva printr'nsa, ci a neamului întreg, întru cât printr'nsa se resfrâng aspirațiunile, bucuriile și durerile lui întru cât și într'nsa e ascunsă o bună parte din ființa tainică a poporului, pe care o numim geniul lui.

Sărbătorind cu demnitate trecutul, privirile noastre, ale tinerimei îndeosebi, dela care se așteaptă cu drept faptă cea mai curată și mai îndrăznească isvorâtă din cel mai înalt idealism, trebuie să se îndrepte și în viitor. Dacă am avut un trecut de lupte și suferințe, e la rândul generațiilor de astăzi, să ne creăm un viitor de nădejdi; și o rândul d'voastră, iubitorilor frați din societatea „Petru Maior”, cari sunteți reprezentanții celei mai viguroase părți ale poporului românesc, să vedeți, că acest pământ cu frumuseți ca în paradis — tot atâtea gure de rai, câte văi se deschid între creștele marelui munte și tot atâtea câmpii elensice, câte șesuri sunt lucrute de cei mulți și harnici ai noștri — ale noastre au fost întâi și ale noastre trebuie să rămâie; e la rândul d'voastră să arătați, că sunteți sentinela, care veghic preveghiază asupra drepturilor milenare ale noastre, să adevărați cuvintele bardului dela Mircești:

„Tot ce-i verde, s'a usca
Râurile vor seca
Și pustiu tot mereu
S'a lăți în jurul meu.
Iar eu veghic în picioare
Printre valuri arzătoare
Voiu lupta, lupta voiu foarte
Făr' a fi atins de moarte”.

Doar contrarii noștri să câștige cândva puterea, ca să ne frângă astfel cum răpuși au fost Goții în monumentalul op al lui Felix Dahn.” „O

„: Cine v'oiște :”

**să cumpere
încălțăminte**
fabricate în țară într'adevăr
fine, comode, elegante și du-
rabile acela să cumpere cu
încredere la

IOAN YUIA

Sătmar — Szatmár,

- - Deák tér - -

In casa lui Keresztes András.

care ține în magazinul său de ghetе bogat
asortat numai ghetе și ciobote pregătite în țară
din piele înă veritabilă cu prețuri foarte mo-
derate, fabricate imitate nu are și marfele sale în
privința execuțiunii drăgălașe sunt neîntrecute.

La dorință să pregătesc tot felul de
ghete și ciobote după măsură. —

luptă în jurul Romei”. Atunci, cum din piepturile înfrânte de durere ale celor din urmă luptători pentru libertatea neamului a răsunat „Spre nord!” Astfel cei din urmă din ostași, adunând relieviile scumpe ale eroilor săi, s'ar porni spre — altă țară.

Alta e lozica tinerimei astăzi. Crescându-ne reciproc în noblețea sentimentelor și a culturii „cea mai înaltă manifestare a tuturor popoarelor și timpurilor”, luptători intransigenți până la martiriul pentru drepturile noastre suprimate — cum s'a adevărit la Oradea-mare — cu venerație față de trecut și cu nădejdi în viitor pășim înainte.

În virtutea acestei devise îi dorim vredniciei societății „Petru Maior” în numele surorii sale din Viena „România Jună”, pe care am deosebit-o cinste să o reprezint, o cale lungă de adevărată înaintare prin negura veacurilor, cari vin.

Din nobilele strădănițe ale sufletelor d-voastre împreunate cu munca desinteresată a acelor instituții ca conducători înfăptuiesc-a drepturile și libertatea neamului românesc pe acest pământ.

Discursul d-lui *Aurel Stefanelli*, președintele societății academice „Junimea” din Cernăuți.

Strălucește auditoriu!

Dragostea de frate și prietenia tovarășului de muncă și de ideal nu cunoaște granițe. Aceasta a dovedit-o poporul românesc, cel mai urgisit și mai blând popor, mai ales în cei doi ani din urmă prin sărbătorile mari culturale, prin sărbătorile înălțătoare de înfrățire ținute la Blaj, București, Iași, Viena, și astăzi aici în Budapesta, unde tinerii din soc. acad. „Petru Maior” cu sufletul înălțat sărbătorește al 50-lea an de când acest singur focar de cultură românească, aici își fălăie stindardul idealului său românesc în valurile străinismului.

Cu dragă inimă am venit să aduc din partea societății „Junimea”, din „vesela grădină”, din „diamantul stemei lui Ștefan, ajuns azi pe mâni murdare de jidan”, toată dragostea frățescă, să aduc o parte din sufletul nostru sincer la aceste clipe de sărbătoare.

Sunt fericit că președintele soc. „Petru Maior”, dl. *Groza* a aplicat în discursul său deviza societății pe care o reprezintă și care este și deviza „Junimei”: „*Uniți să fim în cugete, uniți în Dumnezeu*”. A mai spus dl. președinte că clipele aceste sunt o sărbătoare a tuturor românilor din Transilvania, dar aici dați-mi voie să susțin că această sărbătoare nu e numai a românilor din Transilvania ci a tuturor românilor de pretutindeni, pentru că toți românii dela înstrăinatul Nistru până în Dunăre și din vechea Vindobonă până în marea neagră sunt uniți în suflete, mai presus de granițele vremelnice, într-o singură rugăciune pentru același ideal cald și sfânt românesc, aceeași dragoste înfocată de neam, aceeași credință în Dumnezeu, aceeași speranță în puterea de viață și viitorul de aur al neamului nostru, visat de poet. Pe românii de pretutindeni îi nutrește nădejdea într-un viitor mai fericit, aceeași nădejde răsună din vorba și posesiile lor, aceeași nădejde vibrează din cântecele lor, aceeași nădejde izbucnește până și din hohotele de plâns a celor ce suferă. Pentru că deși plânge câteodată și românul, cum poate plânge fiecare bărbat, el nu se plânge ci luptă. Avem acum fericita ocazie să vedem o luptă de 50 de ani, încununată de succes și închin paharul meu în sănătatea societății „Petru Maior” dorindu-i viață îndelungată și muncă spornică spre cinstea ei, spre fala și folosul neamului românesc.

I. Teicu: Splendoarea zilelor acestea este numai o întâmplare norocoasă, de fapt, noi, membrii soc. „Petru Maior”, trăim în simplitate și modestie, care ne mărginește prin sărăcia ei, orice activitate intensivă, fie literară, ori științifică, ori socială. — În decursul acestor 50 ani în societatea „Petru Maior” au lucrat, și au inspirat inimile acele senzibilități de bărbați, cum a fost un Vulcan, un Roman, azi Agărbicesanu, Lupăș, Goga etc. În a căror chipuri e sintetizat cel mai mare avânt și ideal pentru cultura noastră românească.

Regretăm, că acești idealști, acești bărbați, din prima generație de scriitori ardeleni, în sensul strict al cuvântului sunt departe de noi. Singuri iubitul nostru Horia-Petra-Petrescu și stimatul nostru savant și ilustru dascăl Iosif Popovici ne fericesc cu prezența lor, pentru cari cu toții să ridicăm paharul și să strigăm „să trăiască”.

Un incident neplăcut.

Se putea oare, ca în metropola culturii maghiarosemite să putem serba în liniște și pace — doar pacea și serbătoarea sunt la noi românii două noțiuni ce se potrivesc așa de bine între ele, — strădănițele culturale ale tinerimei noastre! Evident! În ciuda lor neputincioasă pentru bucuria noastră, zărele maghiare din capitală cantă să se mângâie cu credința, că în urma purtării mai mult decât necuviincioasă a universității, serbătoarea noastră ar fi fost conturbată, bucuria alungată din inimă. Ei, nu, domnilor! Credeți că ne descurajați, dar vă înșelați. Cu atât mai vărtos ni-se aprinde focul inimilor, cu atât mai mult ne încălzim pentru marea noastră ideal: *unitatea culturală a tuturor românilor*.

E adevărat că ședința festivă fixată pe azi la orele 11 a. m. nu s'a putut ține. Dar asta nu ne întristează deloc, ci din contra, între împrejurările date numai bucura ne poate. Am încenjurat astfel un eventual scandal, ce voiau să-l provoace aceia, cari nu pot vedea cu ochi buni progresul cultural al neamului nostru românesc din această țară. Ori ce voia să însemne gestul acela, ca să nu zic scandalos, al rectorului universității, când ni-a trimis ca reprezentant al său la ședința festivă pe urgisitul Șeghescu?! Dacă n'a putut veni singur, să fi încredințat pe ori care jidan ori maghiar neaș dela universitate, ca să-l înocuiască, și mărturisim sincer că-l primim în mijlocul nostru cu cea mai mare bucurie și-i dădeam cinstea, pe care numai românul i-o știe da cu adevărat oaspeului său.

Ce intenții a urmărit d. rector și cu el universitatea reg. ungară din Budapesta prin trimiterea între noi a lui Șeghescu. Nu-l cunoaște pe Șeghescu și nu știe relațiunile acestui lăpădat al neamului cu noi, cu lumea românească cinstită, care nu-și poate murdări mâinile cu argintul lui Iuda? Numai un răspuns am. Magnificența sa d. rector și cu el „alma mater” din Budapesta, care ar trebui să le fie și fiilor noștri mamă, iar nu ciomă, a aflat de bine ce, în loc de ospitalitate să ne trateze cu inzulă de a vedea în mijlocul nostru în elipele solemne ale sărbătorii noastre pe samsarul guvernelor maghiare și pe traficanțul cu sufletele celor slabi ai noștri, pe de toți bunii și cinstiții români urgisit Șeghescu. Sau au dorit răuvoitorii noștri ca prin prezența între noi a figurii odioase să provoace scandal și prin asta să-și procure motive pentru realizarea unei vechi dorințe a lor?

În ambele cazuri ținem să protestăm cu cea mai mare indignare împotriva purtării necinstite a universității din Budapesta. Ne-am așteptat ca atunci când le dăm adversarilor toată cinstea cuvenită, să ne răspundească cu aceeași monedă. Și să o știe atât ei, cât mai vărtos lăpădații neamului nostru că *la sărbătorile sufletului românesc*, figurile scârboase ale celorce-și vând sufletul și neamul pentru un os de ros n'an ce căuta. Atmosfera curată ce domnește în adunările noastre culturale să nu o tulbure aerul infectat al trădătorilor de neam! Nu putem servi lui Dumnezeu alături de servitorii Mamonului!

NB. Aflu, că însuș Șeghescu s'a imbiat rectorului să-l substituiească la ședința festivă a societății. Crede, că în felul acesta își va putea face nițică reclamă la români. Vezi, dragă Doamne profesor universitar și dlui! Halal de catedrați dle Șeghescu. Dar în sfârșit, reclamă nereclamă, pe noi însă se faci bine să ne leși în pace!

Depeșe de felicitare.

Sibiu.

Asociindu-mă și cu cu sufletul la frumoașele serbări iubire ale societății academice „Petru Maior” implor binecuvântarea cerului asupra lucră-

rilor ei mănoase în folosul bisericii, al neamului și al patriei.
Meștann, metropolit.

Bistrița.

Dr. Victor Onișor salutând societatea trimite laca de membru fondator.

Lugoj.

Impiedecați de a lua parte la frumoașele dvoastre festivități jubilar, Vă urăm din inimă: *vivat, crescat, florcat soc. „Petru Maior!”*

Dr. Gheorghe Dobrin și soția n. Elena Radulescu.

Caransebeș.

Eșofat de obositoarele ședințe ale sinodului, nu mă simțesc bine, deci cu regret nu pot participa.
Miron, episcop.

Vălenii de Munte.

Vă uraz să vă amintiți totdeauna că fiecare națiune valorează cât cultura, energia și solidaritatea ei, și atât...
Nicolae Iorga.

Șemniț.

Suferind lipsa unei societăți înțelegem fericirea jubilarii voastre. În unii e cultivată tezaurul moștenit!

Studenții români din Șemniț.

Ghiroce.

Salutăm cu bucurie societatea „Petru Maior” la jubileul de 50 de ani și dorim un centenar de mândrie națională.

Pentru „Revista preoților”, preot Voniga.

Sibiu.

Ivorului de lumină și de însuflețire mulți ani!
Onișor Ghibu.

Sibiu.

Falnic și vrednic de trecut și numele ce-l poartă fie viitorul societății.
Focul vostal ardă vecinic pe vatra ei.

Profesor Păcală.

Blaj.

Vivat, crescat, florcat.

Ionel Pop.

Viena.

Societatea „Clubul român” neputând fi reprezentată la serbarea jubileului transmite cele mai călduroase felicitări!

Gheorghe Vitencu președinte.

București.

Cu ocazia jubileului de 50 ani de muncă rodnică și frumoașă propășire, Vă rog în numele studenților în medicină să primiți cele mai călduroase felicitări.
Neculai Lapu președ.

București.

Fraților, pentru o societate studențescă tânără cum e a noastră, societatea voastră semicentenară e un model și un îndemn. Salutăm societatea jubilară de azi, al cărei trecut se întrefese uneori cu însuși trecutul cultural-politic al românilor din Ungaria. Trimitem felicitările noastre frățesti ilustrei societăți, al cărei jubileu are o importanță culturală pentru toți românii și în special pentru întreg corpul studențesc român.

Președintele centrului București.

Blaj.

Urăm a doua jumătate de veac și mai rodnică în rezultate culturale!

Corpul profesoral dela Iiecu.

Cernăuți.

Serbăm sufletește împreună cu dvoastră jubileul de jumătate de veac al societății „Petru Maior”. Îi dorim existență îndelungată iar dvoastre dragoste de muncă spre binele neamului.

„Academia ortodoxă”.

Sibiu.

Cu o școală de creștere a tinerimii române prin credință religioasă și viață morală, prin entuziasm și cultură națională societatea „Petru Maior” să crească și să înflorească.

Dr. Nicolae Bălan.

Satu-nou.

Vă salutăm cu prilejul jubileului, dorind societății progres strălucitor.

Funcționarii dela inst. „Sentinelă”.

Blaj.

Pătrunși și noi de măreția sărbătorii voastre Vă trimitem pe aceasta cale dragostea și urările noastre de bine pentru izbânda aceluiaș vis născut, pentru care ne străduim și noi.

Soc. „Inocențiu-Micu-Clain.”

București.

Iubite președinte! Delegatul nostru Diaconescu s'a îmbolnăvit și nu mai poate pleca. Regretăm din suflet că n'am aflat mai de vreme, pentru a fi de față la marșă serbătoare a voastră și a noastră. Trimiteți o dare de seamă studențească și elizec pentru revista „Studentimea” ce va fi închinată vouă. Salutări și mulțumiri.

Centrul stud. București.

Sibiu.

Felicit societatea jubilară dorindu-i încă multe decenii de rodnică activitate.

Andrei Barseanu.

Rap. B.

Situația politică

Noul guvern — constituit
Principiile reformei electorale.

Asupra planurilor lui Lukács planează încă acelaș vâl de nesiguranță. Se poate prevedea totuș, că noul șef al consiliului nu va aduce nici o schimbare esențială în programul de până acuma, căci membrii cabinetului Khuen rămân cu toții în fotoliile lor de până acuma. Singur portofoliul de finanțe va fi încredințat unui om nou: secretarului general Ioan Telesky. Portofoliul de interne va trece firește în posesiunea șefului de cabinet. Un nou fond politic ar reclama oameni noi, ceea ce nu e în cazul lui Lukács.

Se spune că Lukács are de gând să împartă pe alegători în proiectul său de reformă electorală — în curii și anume așa, că cei ce pot răspunde unui înalt grad al censului intelectual ar beneficia de drepturi mai largi. Un fel de pluralism ascuns — deci. Lukács, într-o declarație lapidară ce a făcut corespondentului ziarului „Az Est” a desmintit svonorurile aceste, cari au nedumerit mult și cercurile politice democratice, în primul rând pe Justh și pe aderenții lui.

Mâne, marți, Lukács, va începe tratativele cu diferiți bărbați politici din toate partidele. Imprejurarea că toți miniștrii din cabinetul Khuen au rămas la locurile lor a indispus opoziția. Se crede și cu toată dreptatea, că spiritul reacționar al contelui Tisza a prezidat și la împrejurarea aceasta.

Lui Lukács i-se profetește o scurtă lucrare pe firmamentul politice.

Noul cabinet le aduce dar numai croaților: fotoliul croat a fost împlinit cu Geza Iosipovich, fost ministru croat și pe timpul coaliției.

Intrebat de corespondenții ziarelor, el a spus, că Lukács va restabili în curând dominațianca constituției în Croația. Noul ministru croat face apel la bunăvoința opiniei publice ungurești.

Situația se va limpezi în două-trei zile.

Ședința direcțiunii „Solidarității”.

Precum am amintit în nr. trecut al revistei noastre, — scrie „Revista economică” — joi, în 11 crt., direcțiunea „Solidarității” a ținut ședința plenară, în care s'au discutat și hotărât chestiuni destul de importante. Despre cele pertractate în această ședință ne ținem de datorință să raportăm următoarele:

I. Direcțiunea a pertractat singuraticele rapoarte, prezentate de revizori relativ la revizuirile efectuate, și în legătură cu acestea a luat și unele dispozițiuni de folos pentru institutele revidate. A pertractat apoi raportul secretarului — publicat în nr. trecut al „Revistei Economice” relativ la revizii și revizori — și a decis ca acest raport să fie prezentat și proximei adunări generale. În fine a hotărât să prezinte adunării generale și o propunere, în sensul căreia taxele de revizuire se vor modifica astfel încât revizorii să primească de aci înainte — pentru zilele de lucru la revizuire — câte cor. 30 ca diurnă.

II. S'a ocupat cu chestiunea însoțirilor, chestiune care a provocat însemnate discuții, la cari au participat toți membrii direcțiunii. Deoarece însă, cu această chestiune de prezent se ocupă și „Asociațiunea”, direcțiunea „Solidarității” a decis să înainteze comitetului central al „Asociațiunii” un memoriu, în care să-și expună părerile cu privire la această chestiune importantă.

III. S'a discutat apoi amănunțit situația financiară din țară și cu aceasta în legătură și starea băncilor noastre. Cu privire la această chestiune s'a decis să se comunice concluzele luate tuturor băncilor asociate, rugându-le să se acomodeze cel puțin pe viitor acestor concluze. Peste tot putem spune, că aceste concluze se refer cu deosebire la acțiuni viitoare.

IV. S'a stabilit raportul către adunarea generală, pe care îl publicăm în n-rul de față al „Revistei Economice”. — Ce privește convocarea adunării și stabilirea locului unde va avea să se țină această adunare — s'a lăsat în grija prezidiului. Probabil însă, că de astădată adunarea se va ținea în vre-unul din orașele bănățene.

V. S'au pertractat bilanțul pro 1911 și contul profit și pierdere, cari îndată ce vor fi revidate de comitetul de supraveghiere vor fi date publicității. În fine s'au discutat diferite chestiuni administrative și direcțiunea s'a pronunțat asupra cererilor mai multor bănci de a fi primite ca membri în însoțire. Ca membri noi au fost admise următoarele institute: „Ancora” din Gătaia, „Codrul” din Lupșa și „Secășana” din Ludoșul-mare. Unele institute vor fi acceptate numai după o revizie prealabilă, la care sunt a se supune.

Răsboiul italo-turc

Știrile sosite mai în urmă din Constantinopol aduc explicarea atacului neașteptat al italienilor în contra Dardanelor. Acest atac, — după cum se crede la Constantinopol, — sa făcut în urma înțelegerii dintre Italia și Rusia. Scopul era și este, ca în momentul ce Turcia închide Dardanelele, — silită de atacul italienilor, — Rusia se protesteze la Constantinopol, ba se forțeze chiar deschiderea Dardanelor. La caz că Turcia s'ar opune acestui amestec Rusia va declara război Turciei și în chipul acesta să constrângă pe Turcia, — care nu va putea lupta în două părți, — se lege pace cu Italia. Acestea, — se crede la Constantinopol, — sunt motivele atacului italienilor în contra Dardanelor.

E adevărat că în întreg Balcanul se simt deja urmările închiderii Dardanelor. Atât în porturile rusești cât și în cele românești sunt încărcate bucate în preț de peste un miliard și jumătate, francezii pentru Marea-Mediterană, însă până la deschiderea Dardanelor vapoarele nu pot pleca, deci nu numai comerțul rusesc, ci și a altor țări suferă din cauza blocării Dardanelor.

Bombardarea Dardanelor.

Constantinopol. — Ministrul de interne ture a primit următoarea telegramă: Cuirasatele și torpiloarele italiene, care au apărut în portul Vathy au început bombardarea, fără a face vre-o somațiune. Bombardarea au început asupra cazărmei de asupra căreia falfăiau steagul ture. Vasul ture, Isanie care se află în port a fost scufundat în urma ordinului comandantului. Șrapnele italiene au incendiat arsenalul, grajdul și muzeul de pe insulă. Doi locuitori au fost răniți. După trei ore vasele italiene au dispărut.

Multe vapoare care trebuiau se plece spre Arhipelag și marea Mediterană au rămas în port. Comunicațiunile cu Arhipelagul și cu coastele Asiei Mici sunt întrerupte; serviciul postal se face prin calea ferată din Anatolia. Italienii au tăiat cablurile din Dardanele care comunică cu insulele Tenedos, Lemnos și Salonic. După cele ce spun zărele, comandantul ture din Dardanele a sosit aci ieri și a confirmat că două vase de război italiene au fost avariate. Zvonul după care câteva vapoare au fost oprite de a merge spre marea Neagră e fals. Știrea despre bombardarea orașului Aivali nu se adevărește.

Atena. Un cuirasat și mai multe torpiloare au sosit în fața orașului Vathy, unde au bombardat cazarma turcească. Un torpilor a intrat apoi în port și a scufundat un jacht turcesc.

Principele de Samos a trimis pe șeful său de cabinet să întrebe pe amiralul italian despre scopul bombardării. Amiralul italian a răspuns că în cazul când steagul turcesc care se găsește pe cazarmă nu va fi scosorît, înainte de ora 9, bombardarea va reîncepe.

Bulgaria e gata.

Sofia. — Știrea bombardării a pricinuit aci o mare mișcare; cercurile politice serioase și cele oficiale păstrează o atitudine rezervată.

După asigurările persoanelor bine informate, guvernul bulgar nu se gândește să-și schimbe atitudinea sa neutrală și pașnică; dar Bulgaria e gata pentru orice eventualitate.

Consiliul de miniștrii a discutat ieri despre bombardare. Se asigură că D. Gueșov, a spus ieri la recepțiunea diplomaților cu Bulgaria ar putea să păstreze o atitudine expectativă.

Măsuri de apărare.

Berlin. — În portul Smirna sunt așezate mi-

GONDA

▲▲▲ **Stabiliment de vestminte** ▲▲▲
TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.
Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.
Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze.
Prețuri ieftine. **Telefon 451.**

ne submarine. Vasele vechi sunt așezate la intrarea portului gata de a fi scufundate. În cursul bombardării un cuirasat italian a fost grav avariat, iar altul a suferit avarii din cauza exploziei unei mine submarine.

Dardanelele se vor redeschide.

Constantinopol. — *Se asigură că Poarta, din cauza dificultăților închiderii desăvârșite a a Dardanelelor pentru marina comercială precum și pentru comunicațiile de tot felul, a hotărât să se asigure redeschiderea strâmtoarei în două-trei zile.*

Cineva. — Ce deosebire găsești între o flască și o maimuță?

Păcălă. — Le duci pe amândouă în pădure, și care s'o urca în copac...

Tu știi, mamă, când domnul acesta și-a început declarațiile, am făcut cum mai povățuit, i-am arătat dinții.

— Ei și?

— Atunci el mi-a zis, că n'a văzut niciodată așa frumoși.

Cuvântarea

d-lui St. Lambru, președintele secțiunii București a Ligii Culturale, rostită la mormântul lui Petre Liciu

Fraților!

La moartea lui Petre Liciu, „Liga Culturală” privește cu o nemăsurată durere cum se prevălește unul din cei mai falnici stejari ai ei, și știe că-i va trebui să sâdăcă mulți alții, că-i va trebui să aștepte timp îndelungat, ca să mai vadă crescut unul ca cel care azi cade sub securea neînduplecată a morții.

Noi, cari am fost alături de Liciu, cari am lucrat cu dânsul ani de-a rândul în comitetul „Ligei Culturale” știm cu câtă dragoste, cu cât entuziasm privea mișcarea ei și de câtă durere dar trebuie să fim cuprinși azi, când vedem căzând din rândurile noastre, cel mai vrednic purtător al steagului cauzei naționale.

Activitatea lui Liciu la „Liga Culturală” a fost dintre cele mai rodnice, dintre cele mai folositoare.

El, a fost poate acela care a recrutat cei mai mulți soldați, a sporit cu sutele membrii „Ligei Culturale” și avea o dorință nemărginită de a vedea tot mărindu-se această familie atât de scumpă tuturor românilor.

Cu ajutorul și concursul lui Liciu, s'a putut înfăptui acele eșecuri cari au fost un îndemn puternic pentru membrii „Ligei Culturale”.

El a fost, poate, primul care, voind să împărtășească și fraților noștri din țările vecine teatrul românesc, a înghebat o trupă aleasă de artiști, și trecând din oraș în oraș a făcut să audă și să vadă și ei, cum se joacă în limba neamului lor.

Frații noștri din acele ținuturi, îi vor fi lui Liciu vecinic recunoscători că le-au putut potoli setea de a vedea acolo la căminul lor, teatrul jucat în limba românească.

„Liga Culturală” simte de a ei datorie să încurajeze continuarea operei începute de Liciu, privind această ca ultima lui dorință, ca un omagiu dat numelui său.

Și acum — când ne aducem aminte de tot ce a făcut Liciu la „Liga Culturală”, când ne trec pe dinaintea, rând pe rând, toate faptele lui, și când ne gândim la ceace ar fi putut face de aci înainte, dacă moartea prea timpurie nu-l ridică din mijlocul nostru — stăm înmărmuriți în fața soartei cu inima strânsă de durere.

Golul ce lasă Liciu la „Liga Culturală” este mare, și simțim cu toții că persoana, munca, îndemnul și însuflețirea lui cu greu se vor putea înlocui.

De aceea mâhnirea noastră e mai mare, durerea noastră mai nețărnută.

Cu toții dar, să deplângem pierderea acestui scump coleg, acestui bun român, și cu toții să lăsam să picie o lacrimă caldă, o lacrimă plină de iubire pe trupul aceluia de care ne despărțim azi pentru totdeauna.

Și dacă în aceste clipe ne mai putem stăpâni jalea noastră, seferința noastră este împărțită de toată suflarea românească și cu toții putem slăvi numele neprețuitului român Petre Liciu.

Răspunsuri la chestionarul nostru

D-șoara Roza Covrig Nirăștău.

1. *Ce cetești mai bucuros în „Românul”?* — Articolul prim, „informațiile” lui G. Bogdan Duică, schițele lui dr. H. P. Petrescu, Cronica feminină și toate poeziile.

2. *Ai avea vre-o dorință?* — Să apară în fiecare număr: Litere — Arte — Științe.

3. *Ce îți lipsește?* — Un roman original, românesc.

4. *Peste tot ce crezi că ar mai trebui?* — Să fie mai bogată partea literară.

DI Nicolae Bagin — Sân-Mihai, comit. Torontal. 1. Foiața și bucățile literare le citesc mai bucuros, dacă ating nivelul artistic poftit de orice cunoscător al literaturii.

2. Articolele politice încă le citesc bucuros când vin la vreme și dovedesc cunoașterea temei și a stărilor politice.

3) Să se facă o rubrică intitulată „Foișoara copiilor” unde să se publice povești mărunte potrivite cu graiul ușor al copiilor noștri.

4) Să se pună mai mult pond pe rubrica Litere, Arte, Științe, cari să citească cu mare bucurie.

D. Dr. Pascu.

1. *Ce cetești mai bucuros?* — Articolul prim, „Litere—Arte—Științe”, „Călătorii” lui Beza, „Informațiile” lui G. Bogdan-Duică, foiletoanele d-nilor H. P. Petrescu, poeziile Roziei Covrig!

2. Ași dori să apară „Românul” cel puțin cu două coale mai bogat.

3. Îmi lipsesc articolele semănate de frunzașii partidului!

5. *Ce ar mai trebui?* — Literatură umoristică, glumească cel puțin odată la săptămână, în numărul de duminică!

A viz!

Abonații cărora cu 1 Aprilie le-a expirat abonamentul sunt rugați să binevoiască a-l reînnoi cât de curând, ca să nu fim siliți a sista expedarea regulată a ziarului.

Totodată rugăm și restanțierii să plătească datoriile, deoarece numai așa îi vom putea trimite ziarul pe mai departe. La trimiterea banilor să se comunice pe cupon și numărul de pe adresă.

Administrația ziarului
„ROMÂNUL”

INFORMAȚIUNI

Arad, 21 Aprilie a 1912.

Pentru „Lucefărul”.

Asigurăm pe stimații noștri „confrăți” dela „Lucefărul” că avertismentul nostru intitulat *Spre orientare* s'a scris înainte de ce am fi cunoscut părerile în chestiune ale redactorilor dela revista noastră sibiană. „Lucefărul” sosește la Arad abia luni și rar de tot duminică, dar sâmbăta nu sosește niciodată. Articolul nostru a fost scris sâmbăta și a fost dictat de cel mai cinstit îndemn. Redactorii dela „Lucefărul” știu aceste și dacă știu, de ce mai tin să-și piure cu fiecare prilej lipsa de bunăcredință?

„Lucefărul” spune, că ne-am făcut târziu datoria. Impresia generală cu care au fost primite declarațiile noastre desminte afirmația aceasta.

Congrua preoției din arhiepiscopea Blajului, „Unirea” anunță că ministrul de culte și instrucțiune, cu data de 2 Aprilie 1912 a semnat congrua preoției arhiepiscopice pe semestrul I—1912, în suma de 281.685 cor. 97 fil.

Circulara în chestiune conzistorul mitropolitan a trimis-o fiecărui preot, ca să poată ajunge fiecare cât mai curând în posesiunea congruei.

Comunicarea d-lui Iorga la Academie. Vineri după amiază d. Iorga a ținut o foarte însemnată comunicare la ședința publică a Academiei Române ținută sub prezidenția d-lui I. Bogdan.

D. N. Iorga a vorbit despre: „Atitudinea Austriei față de Unirea Principatelor Române. D. N. Iorga a arătat rolul jucat odinioară de către Austria în diplomația europeană. Atitudinea Austriei la conferința dela Paris, se datorește conflictul, care a dat naștere conflictului ruso-turc care s'a rezolvat prin războiul dela Crimeea.

În această vreme chestiunea orientală se învârtea în jurul locurilor sfinte, ocupate de turci, ocupație care a dat loc la numeroase discuții diplomatice.

Austria a inaugurat atunci o nouă politică în Orient, trimițând ca ambasador la Constantinopol pe contele Leydues, care a avut o largă parte în războiul dela Crimeea.

Cu revoluția dela 1848 puterea diplomatică a Austriei în Orient începe a scădea; apoi sub influența lui Meternich, ea inaugurează o nouă politică și insistă pentru proclamarea independenței Greciei.

D. Iorga arată că această politică a Austriei în Orient a avut un mare răsunet în principatele noastre și grație ei s'a ușurat mult sarcina aceluia care luptau pentru unirea principatelor.

Damele care fumează. Societatea din Baltimore este riguroasă. Ea se consideră că fiind de noblete cea mai veche din America și nu admite ca să i-se strice moravurile prin împrumuturi de modă nouă europeană.

Doă dame străine, d-na Bakhmetief, femeia ambasadorului rus la Washington, și d-na Vasilief, femeia atașatului militar rus, au făcut experiența la hotel Belvedere din Baltimore, unde se duseseră la biserica ortodoxă locală.

La cafea de au aprins câte o țigare. A fost destul atâta ca să se strângă un public numeros în jurul lor făcând un scandal enorm.

Îndată hotelierul alergă la fața locului cerând celor două femei să-și lăpede țigările ori să poftescă într-o sală specială de fumat. Altfel e amenințat să-și piardă clienții. Cele două dame nu s'au supus dar au trebuit în schimb să părăsească cafeneaua.

Membrii români în congregația com. Torontal sunt următorii: a) *virilisti*: Pantea Cicală, proprietar în Soracul-mare, baron Geza Duca,

Rog să fiți cu atențiune la prețurile introduse de mine!

Talii de batist 2—3—4—5 cor. talii etamine 5:50—6:50 cor. talii de carton 1:50—3 cor., jupoane de lister 3—4 cor., haine pentru copii 2—3—4 cor., jupoane de clott 2:80—5—7 cor., șapci, pălării și șorțuri pentru copii.

Senzație: cravate pentru domni, foarte potrivite pentru gulere înalte, 1 bucată numai 20 fil. Cămăși pentru bărbați, bismăluțe, cartoane, zefire cu prețuri ieftine. Ghete de pânză pentru copii 1—1:40 fil., pentru dame 1:50—3:40 fil., pentru domi 2:80—3:80 fil., trăsuri pentru copii, mare asortiment de umbrele și ploiere.

Wilhelm Andree, Sibiu—Nagyszeben, Dragonerwache.

deputat dietal și mare proprietar în Cadar, Ioan Lupulescu director de bancă în Uzdin, Anton Moșonyi, mare proprietar în Bulci și Iancu Păncăricean, proprietar în Sărcea. *b) aleși:* Andrei Bălan, econom în B. Comloș, Onoriu Conopan, preot Uzdin, dr. Dimitrie Chiroi, avocat în Becicherecul-mare, dr. George Miclea, avocat în Alibunar, Ioaniche Neagoe, preot în Petrovaselo, dr. Pavel Obadeanu, avocat în Becicherecul-mare, Constantin Onciu, comerciant în Uzdin, George Ortoșan, proprietar în Satu-nou, Tira Petra, proprietar în Toracul-mic, Ștefan Popa, preot în S. Leuș, Dămiian Popescu, preot în Ofcea, Ioan Popescu, preot în Toracul-mare, Ioan Popovici, preot Sănielăușul-mare, George Stoi, inu, econom în Băba și Ioan Tripa în Igrăș. Laolaltă sunt 20, despre cari cu bucurie putem constata, că sunt toți români buni și devotați cauzei românești.

Doi români morți pe Titani. Pe marele vapor Titanic care a naufragiat în Atlantic, după cât scrie ziarul „Le Temps” au perit și doi pasageri români G-na și d. Penescu. Alte relații despre acești doi români nu se dau.

Statute aprobate. — Statutele „Reuniunii funebrele române din Curtici” au fost aprobate de către ministerul unghuresc prin deciziunea cu nr. 173420/911.

Teatrul în Bocea-montană. Reuniunea română de cântări din Bocea-montană de sub conducerea prezidentului ei, *Ioan Marcu*, primar, prin reprezentarea teatrală, aranjată de dansa în ziua 11-a a Sf. Pașii, ni-a dat o nouă dovadă, că este o instituție conștie de rolul, ce i-se impune în frământările noastre culturale.

Având de precursor demn în cultivarea artei dramatice pe cunoscutul club al diletanților din loc, astăzi această Reuniune a devenit un factor însemnat de propagandă culturală și națională în Bocea.

În decursul existenței sale de peste 10 ani, dela întărirea statutelor ei încoace, pe lângă că a funcționat ca cor bisericesc, a îmbrățișat cu zel și succes egal atât cântarea mireasă, cât și arta dramatică. Funcționând modest, fără multă reclamă, dar cu atât mai solid, a dat până acum aproape la 30 reprezentații teatrală. Pătrunsă derostul teatrului la noi români, a ales totdeauna piese cu tendință morală și națională, promovând astfel moralitatea și dragostea pentru neam și limbă în sinul poporului nostru, dornic de lumina învățaturii.

În ziua a doua a Sf. Pașii, Reuniunea noastră de cântări, a dat o nouă probă de hărnicie, angajând circa 40 de membri în serviciul Thaliei române, la reprezentarea frumoasei feerii a lui Alexandri: „*Sinziona și „Pepelea”*.”

Am văzut epărand pe scenă tot, ce poate creea minunata fantazie a poporului român și ge-

niul unui Alexandri: *Zmei, încălecați pe cai năstrăvăni, ajutoarați de câte o Pădureancă, venind să fure fata de împărat; Feți-frumoși, ajutoarați de Zina, cari iau lupta cu zmeii; pețitori de ai fetei de împărat: Lăcusta-Vodă, Pârlea-Vodă, Murgilă, Zorilă; împăratul Papură-Vodă cu miniștri săi, Păcală și Tândăle; piticul Statul-Palmă-Barbă-cot; genii de ghiță, pașeri măestre, etc. etc...*

Reprezentarea feerii, având frumoasă scenărie a reușit bine. Rolurile au fost cu pricepere jucate de membrii reuniunii, cari sunt vrednici de toată lauda. Accentuez la acest loc deosebitul merit, ce-l are hărnicul dirigent dl învățător *Achim Peseon* în instruirea piesei. Pe lângă regisarea piesei, din cauza îmbolnăvirii unui diletant, a susținut cu succes foarte bun și un rol din feerie, a cărei scenărie încă este opera d-sale. Laudă binemeritată lui și d-lui *Ioan Dolorean*, oficiant judecătoreșc, care i-a dat în această grea și migăloasă muncă, un însemnat ajutor, ceace trebuie relavat la acest loc.

Numai puțină laudă li-se cuvine în fine membrilor și membrilor, cari cu jertfă și laudabilă însufiețire susțin reușirea de cântări. Dovada acestei însufiețiri este și mișcarea pornită în sinul membrilor pentru providerea reuniunii cu un steag, ceace încă în anul acesta se va îndeplini.

Reprezentarea a fost ascultată de un public numeros, în partea covârșitoare popor. Venitul brut al serei a fost de 700 coroane, încă un semn, că poporul nostru jertfește cu drag pe altarul teatrului, al cărui rol cultural îl înțelege pe deplin.

După teatrul a urmat dans cu multă voie bună, după cum prescrie tipicul petrecerilor.

Dr. M.

Comoara noastră. Cetim în „*Solia satelor*” în *Morlaca* de lângă *Huedin* am întâlnit în serbătorile Paștilor un tânăr zugrav din *Hamburg*, venit anume să prindă cu meșteșugul său, pe hârtie ori pe pânză, portul nostru românesc și toată făptura noastră de neam ales. Om plăcut la grai și la înfățișare, tânărul pictor *Wili Hall* ne-a spus, câte comori neprețuite de frumoasă se ascund prin văile satelor noastre și ce lucruri minunate în căsuțele noastre coprite cu paie, încât iată el, și alții ca dânsul, a venit din apusul depărtat cu spese mari ca să învețe a potrivi culorile de pe cusăturile și țesăturile sătenecilor noastre. Și ne spune că venind în țară, domnii cei mari din *Budapesta* l-au trimis într-o comună unghurească pe pustă să-i zugrăvească pe aceștia, dar el nu a putut să stee între dâșii fiindcă nu avea cu cine să se înțeleagă și nici nu afla lucruri frumoase. A venit deci în *Morlaca*, unde stă de două luni și va mai sta, iar de aci merge la *Săliște*, lângă *Sibiu* și la *Poiana*, de care au auzit că sunt sate vestite. După acestea ne-am dus de i-am văzut zugrăviturile. Și am rămas uimiți de chipul cum le pune toată pe hârtie. Coltri de susuri, flori de pe che-

meși și ștergare, toate le coboară în zăgrăveli, par-că le-a cusut mâna hărnică a unei lelițe. Apoi oameni în biserică, fete frumoase din sat, moșnegi, tot-tot prinde pe pânzele sale. Zice că le duce în Germania, să arete minunatele lucruri izvodite de mîntea și gustul ales al românilor din văile Ardealului. Vedeti, frați români, ce comori mari are neamul nostru, încât vin oamenii din alte țări să se minuneze de ele?

Mulțămită publică. Domnișoara *Minerva Oancea* din comuna *Boroșebis* a binevoit a dona sfintei noastre biserice un prapor în valoare de 50 coroane, pentru care dar îi mulțămim și pe această cale cu dragoste Dumnezeu să-i răsplătească această binefacere din belșug. Moneasa, la 5/18 aprilie, 1912. *Octavian Tămășdan*, paroh, președinte ale comitetului parohial.

Moartea marelui scriitor William Thomas Stead. E știut deja, că între cătătorii ce au perit cu ocazia groaznicii nenorociri a vaporului *Titane* a fost și renumitul scriitor și apostol al păcii *William Thomas Stead*.

El era un mare patriot englez și ținea prin urmare la superioritatea navală a Angliei. Ideia aceasta nu-l împiedeca însă d'a lucra cu adâncă convingere la o apropiere durabilă între Anglia și Germania.

A fost în contra războiului Angliei cu burii și nu mai puțin și în contra războiului Italiei cu turcii în *Tripolis*. *W. Th. Stead* era un jurnalist care venea în contact cu cele mai marcante personaje încoronate. S'a născut la 1849; în etate de 21 de ani ajunsese șef-redactor la „*Northern Echo*” din *Darlington*, care era o foaie radicală. În calitate de șef-redactor rămase până la 1875. În anul acesta începu să se agite în Balcani chestia Orientului și dură până la 1879. *Stead* se revoltase în contra atrocităților Turciei în Bulgaria și pleda pentru o politică a liberării creștinilor de sub jugul turcesc. La 1880 intră în redacțiunea ziarului „*Pall Mall Gazette*” pe care o conduse dela 1883 până la 1889. Dânsul a fost și pentru autonomia Irlandei, dar n'a apucat se vază înfăptuirea acestui vis, căci l-au învăluit valurile Oceanului în sânul lor rece, aproape în același timp când camera comunelor a votat legea *Homerule*.

Când la 1898 Tarul *Nicolae II* luă inițiativa congresului internațional pentru pace și arbitraj, *Stead* fu cel mai entuziast apostol al acestei idei.

În timpul ce *W. Th. Stead* condamna din răsuputeri nedreptul război din *Transvaal*, admira pe *Cecil Rhodes*, cel care a pus la cale războiul în contra republicilor *Transvaal* și *Orange*. *Stead* a fost care a popularizat idea modernă a imperialismului sovîn — afară de cel a „imperialismului” maghiar. Pentru *Papa Leo XIII* și *Nicolae II* avea o venerațiune ilimitată.

În anul 1885 a scris o carte intitulată: „*Tributul de virgine Babilonului modern*”, pentru care

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE COGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senio:

(75)

— Urmaso —

— Am o scrisoare pentru d-ta, — zise *Cicikof* scoțând din buzunar scrisoarea lui *Plușkin*.
— „Dela cine?” Și dupăce o desfăc, el strigă: „Ha! dela *Plușkin*. Va să zică mai trăiește omul ăsta. Ce om bogat era el, ce spiritual, și astăzi...”

— Astăzi e un câne, — zise *Sabakovici*; și-a omorât cu foamea aproape toți țărani.

— Cu plăcere, cu plăcere! — zise prezidentul dupăce a cetit scrisoarea, mă însărcinez să-l reprezint. Când voiești să transcrii actul, acum ori mai târziu?

— Acum, — zise *Cicikof*, ba încă te rog de se poate, să se isprăvească totul astăzi, căci mâne am o excursie de făcut. Am aici actele petiției.

— Totul e în regulă; dar astăzi ești al nostru, și nu te vom scăpa așa de repede. Actele vor fi instrumetate și legalizate astăzi, fie, nu mai cat că le vom boteza. Iată, am să dau ordinele necesare, și treaba va merge dela sine.”

Și cu aceasta el deschise ușa, care dădea în cancelarie, încăperea plină de tot cu grefieri ori

slujbași cari priviți în total, aduceau cu niște albina strădălnice, cât deasă poate că nu-i tocmai drept să compari afacerile grefierilor cu faguri de miere...

— Ivan Antonovici e aici?

— Aici! — răspuse o voce groasă.

— Trimite-mi-l.

Ivan Antonovici, care ne este cunoscut prin râbel pe care îl reprezintă atât de original fața lui, intră în sala de audiență și făcu un salut respectuos.

— Ia toate aceste acte de cumpărare, cari sunt ale d-lui...

— Ei da, *Ivan Grigorovici*, — zise *Sabakovici*, — să nu uii că e trebuință și de martori, cel puțin câte doi de fiecare partidă. Trimite numai decât la procuror; el n'are nici o treabă, și de bună seamă e liniștit acasă; apoi este un fel de agent de procesa care face orice pentru el, nu anume *Zolotușă*, cel mai mare șarlatan din lume. Inspectorul regiei medicale e de asemenea un om cu mult răgaz; el e acasă, de nu cumva n'o fi la vreun alt perde-vară să joace cărți; și, fără a merge așa de departe, se poate chema *Truhacevsky* și *Beluškin*, toți oameni despre cari n'ai putea spune pentru ce sunt pe pământ.

— Adevărat, adevărat, — zise prezidentul, și numai decât el trimise un funcționar să caute pe toți aceștia.

— Te-ăș mai ruga, — zise *Cicikof*, — să trimiteți după procuratorul unei femei bătrâne cu care am avut de asemenea afacere; e fiul părinte-

lui *Kyryl Protopopul*; e unul din funcționarii dumnitale.

— Bine, va veni, — zise prezidentul, — totul se va face; dar să nu dați nici măcar o lețcaie nimănui de aici, vă rog; prietenii mei nu plătesc.

Apoi el dete cu jumătate glas, lui *Antonovici*, un ordin care păru a nu fi pe placul căpătîniei. Actele adunate păreau a face o bună impresie asupra prezidentului, mai ales când văzu că toate cumpărările acestea presupuneau o cheltuială totală de peste o sută de mii de ruble.

Vreme de mai multe minute el privi la *Cicikof* cu expresiunea unei mari mulțumiri, și la sfârșit zise vorbele acestea fără ordine:

— Ei poftim, ei poftim... ah! bravo! *Pavel Ivanovici*, da-mi cumperi aici... bravo, bravo!

— Da, am făcut cumpărături, — răspuse *Cicikof*.

— Asta-i bine, e bine, foarte bine!

— Da, văd singur că nu puteam face mai bine, nici... să fac mai bine: căci în sfârșit, ținta omului, aici pe pământ, rămâne vagă și nedefinită, dacă nu pune un picior sigur pe o bază solidă și dacă stăruiește în deșartele himere ale tineretii. El plecă de aici ca să fulgere împotriva liberaliștilor și împotriva tuturor tinerilor în masă. E atât de ușor de văzut, în discursul său, că era un mare fond de sentimente nesigure, și că își zicea în *petto*: „Haide, haide, pledez și încă cu stângăcie!”

(Va urma.)

a stat în închisoare trei luni, dar prin aceasta a contribuit ca să se aducă o lege pentru protecțiunea tinerele fete.

La 1890 a fundat cunoscuta „Review of Review” ce a fost imitată în mai multe țări ca jurnalist. Stead a fost foarte activ și avea excelente relațiuni în lumea politică engleză și internațională.

Iarăși o dovadă de omenie ungurească. Citim în „Unirea”: Suntem nevoiți din nou să dăm cetitorilor noștri o știre tristă, care iarăși este o dovadă de o sălbăcie turanică, nevindecabilă, a poporului unguresc. Se anunță din Bistrița, că înainte de sf. sărbători a Paștilor vre-o douăzeci de feciori, soldați acolo, fiind concediați au voit să meargă acasă. Ajung în gară, își scot toți bilet pentru clasa III, iar când se dă signalul de urcare ei voiesc să urce vagoanele clasei a treia. Dar hop! la prag se ivește un conductor cu must-țele răsucite, cu ochii încrunțați, și răcnind cu o sălbăcie aziatică, arată soldaților vagoanele pentru vite. Aceștia se împotrivesc, dar el nu se mișcă din ușă, nu voiește să-i lase acolo și pace! Trenul pornește iar soldații rămân în gară cu inima strânsă de sgârșiturile amarului. Nu se știe însă cum unul din ei se strecură în vagon. Trenul mergea cu o viteză destul de mare, când dând conductorul cu ochii de el se repezi sălbatice la el, îl înfășeă de guler și cât ai clipi soldatul zbură afară pe ușa cupeului, pe pietrele ascuțite. Noroc însă, că n'a ajuns în roatele trenului! Și trenul s'a dus mai departe și cu el călăuzul cu multămirea în suflet....

Inchipuiți-vă oameni buni și-apoi judecați! Dar nu-i aceasta cea dintâi... Nu de mult v'am mai fost povestit de una; acolo pe un român l'au străpuns cu baioneta. Ce sălbăcie! Ce ură neîmpăcată!... Dovadă de umanitate și dovadă și de cultură”.

Revoluționarii bulgari omoriți de Jandarmi. În satul Ursa, de lângă Adjarlar, jandarmii voind se aresteze pe niște revoluționari bulgari, aceștia s'au împotrivit, ba au și atacat pe jandarmi turci, la ce jandarmii au ucis pe 5 revoluționari învinuți de a fi pus la cale un atentat cu dinamită. S'a găsit 12 bombe de dinamită la locuințele lor.

Cine a inventat mașina de cusut. Vați gândit vre-odată la inventatorul acestei mașini providențiale în industria casnică și de atâta folos în economia generală?

Născută în 1793 la Arbresle (hône) în Franța, ea a murit la 1857 în Amplepains — și sărac... Era croitor. Conștient de folosul unei mașini care ar scuti lucrul de mână a făcut fel de fel de încercări în acest scop, până când, după patru ani de trudă și cheltuială a micilor lui câștiguri, reuși să breveteze o mașină rudimentară. Cu toate acestea s'au găsit unele persoane să-l ajute și să-i facă posibilă instalarea unui atelier la Paris cu vre-o 50 mașini. Mare succes de curiozitate — dar și mare zgomet, protestări din partea lucrătorilor cari vedeau în triumful acei idei o cauză puternică de reducere a intrabușinării cusătorilor cu mâna.

Agitațiile au sfârșit prin sfărâmarea mașinelor, prin invadarea atelierului.

Ideea totuși a prins. O vedem azi. În sfârșit niște oameni de bine cari au răscolit trecutul, au dat peste numele acestui inventator, Barbélemy Thimonnier, și au hotărât să-i sărbătorească amintirea pentru ca să infiltreze acest nume în mințile celor cari trăesc azi din invenția lucrătorului din Arbresle.

Câni contrabandiști. Profesorul Wiltzelkuber, a descris într-o conferință o nouă strategemă a contrabandiștilor. Ei dresază câni spre a trece frontiera dându-le pe teritoriul austriac o mâncare abundentă după ce-i ținuseră flămânzi mai mult timp. După câteva încercări câinii trec frontiera cu o înțeleală de glonț. Astfel obișnuți îi acoperă cu o nouă blană de câne de desubtul căreia pun tutun scump, zaharină și alte mărfuri de preț.

Dar nici vameșii nu s'au lăsat mai pe jos. Ei au dresat câni și mai puternici cu miros fin care de îndată ce simt pe vre-un delinquent de specia lor, se iau după el îl prind cu dinții și-l despoaie de avutul lor.

Acești câni acum au început să ghicească și să vâneze și pe contrabandiști.

x Aceia cari morțitorii lor voiesc să le ridice monumente mormântale în semn de înbire, le recomand atelierul de pietrărie alui **Klingenspor Albert** din Mediaș—Medgyes, ori din filialele acestuia, în Brașov—Brassó și

Sibiu—Nagyszében, el oferă garanță atât pentru calitatea obiectelor și durabilitatea literilor, cât și pentru construirea bazelor pietrilor.

Prețuri moderate.

x Seminarul Juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

x Înainte de a vă cumpăra dulapuri de gheață să vă interesați despre dulapurile executate în fabrica de dulapuri de gheață a lui **Gindert István**, Budapesta, VI, str. Klapka Nr. 5, unde se capătă dulapurile cele mai moderne și mai bune, cu prețuri foarte ieftine. Catalog de prețuri în limba ungurească, germană ori franceză, cu provocare la ziarul nostru se trimete gratuit.

ECONOMIE

Situația financiară.

Sibiu, 18 aprilie.

Scumpetea și lipsa de bani, ce dominează deja de atâta vreme, continuă a se menține atât în piața internațională, cât și în piața internă de bani. Băncile mari conducătoare și medii continuă a fi rezervate și fac de pe acum pregătiri pentru toamnă, când după toată probabilitatea situația va ajunge a fi și mai încordată. Afaceri nouă, aproape nu se fac de loc, ci toate băncile reescontătoare pretind replătiri.

N'a provocat o îmbunătățire mai de seamă nici chiar situația mai favorabilă, ce o prezintă ultimele sunare ale băncei imp. germane și a „Băncii Austro-Ungare”, dintre cari aceasta din urmă dispune deja de o rezervă liberă de dare de cor. 73'2 mil., iar circulația de bancnote i-s'a redus cu cor. 79'5 milioane.

Discontul privat a cotat în Berlin 3⁷/₈%, în London 3⁷/₁₆%, iar în Paris 3¹/₄%. În Viena 4¹/₂%—4⁹/₁₆%, pe când în Budapeste cambii de prima bonitate s'au discontat cu 4⁷/₁₆%, cambii de a doua categorie cu 5¹/₂% iar cambii de portofoliu dela 6% în sus.

Declarația cambială a celor ce nu știu scrie.

În praxă și mai ales la băncile noastre să întâmplă foarte adeseori, că contractează împrumuturi cambiale osmeni, cari nu știu scrie. Cambiile se subscriu în astfel de cazuri de cele mai multe ori prin purtarea mânei s'au se scrie din partea cuiva numele debitorului cu creionul pe cambii și debitorul apoi trece cu cerneala peste semnele făcute cu creionul, subscriindu-și în modul acesta numele.

Formând într'un caz concret chestie de litigiu validitatea subscrierii făcute în modul amintit, Curia reg. prin deciziunea sa nr. 859/911 dela 21 martie 1912 a enunțat, că subscrierea făcută prin imitarea liniilor scrise pe cambii cu creionul este a se considera ca declarație cambială făcută cu mâna proprie.

Fondări nouă și urcări de capital în evartalul I. 1912.

În primul cvartal al anului ert. s'au înființat institute de bani nouă în Budapesta 7 cu capital social de cor. 7.510.000 și în provincie 35, cu capital social de cor. 9.770.000. Dintre institutele înființate și-au urcat capitalul în capitală 14 cu cor. 52.190.000 și în provincie 165 cu cor. 60.407.200. Societăți industriale și de altă categorie s'au înființat în capitală 28, cu capital de cor. 18.570.000 și în provincie 42 cu capital de cor. 19.135.000. Capitalul l-au urcat 15 societăți industriale din ca-

pitală cu cor. 14.985.000 și 18 din provincie cu cor. 4.784.000.

În sumă totală capitalul investit în primele 3 luni ale anului curent în acții nouă se cifrează cu nominal cor. 187.351.200 față de cor. 226.549.800 în 1911, se arată deci față de trecut o reducere de circa cor. 40.000.000.

Între băncile din provincie nou înființate figurează și următoarele două bănci românești:

„Măgura” din Șimleu, cu capital de cor. 100.000 și „Cassa de păstrare”, soc. pe acții, în Șinca-nouă cu capital de cor. 30.000.

Iar între băncile din provincie, cari și-au urcat capitalul în cvartalul I. figurează următoarele bănci ale noastre:

„Albina”	dela K 3000000 la K 6000000—
„Bihoreana”	dela K 1200000 la K 2000000—
„Comuna”	dela K 50000 la K 100000—
„Crișana”	dela K 200000 la K 400000—
„Orientul”	dela K 53000 la K 100000—
„Soimul”, Vășcău	dela K 10000 la K 200000—
„Timișana”	dela K 1200000 la K 2000000—
„Vatra”	dela K 200000 la K 400000—

Conform acestor date statistice, ce publicăm după „M. P.” capitalul investit în acții nouă de ale băncilor românești în cvartalul prim al anului curent se urcă la considerabila sumă de coroane 5,227.000.

Bibliografie

A apărut *Revista politică și literară*, anul IV, Nr. 6, cu următorul sumar bogat și variat: Aurel Cato: Pace. D. Nanu: De dincolo de Lethe (Poezie). D. Manu: Anonimii în critică. Dr. Franz Oppenheimer: Statul (Contopirea etnică). Victor Eftimiu: Afrodita. (Poezie). Henric Stahl: Iepurasul (novelă). Victor Eftimiu: Zeus. (Poezie). T. Murășan: Cântec. (Poezie). T. Raica: Filologie. T. Murășan: Cornul de postă. (Poezie). P. Papazissu: Sonet. (Poezie). T. Bolnav. (Novelă). T. Murășan: Tresare Oltul... (Poezie). R. Pațiu: Cum era oastea lui Iancu. Oct. Prie: „O vișoară” piesă populară în 3 acte. (Fragment). Al. Ciura: Cronică literară. (Henric Stahl: Dela manevre și alte schițe vesele). Gavr. Todica: Cronică economică. A. C.: Note politice: După încheierea păcii; Declarațiile d-lui Aurel C. Popovici asupra situației noastre politice. Informațiuni. Bibliografie. Redacțional. — Redacția Blaj, (Balázsfalva); apare bilunar; abonamentul pe an 16 cor. Redactor Aurel Cato.

A apărut: *Laptele* din punct de vedere sanitar de Dumitru Banciu farmacist Sibiu cu următorul cuprins: *Ceva despre bacterii în legătură cu laptele.*

Foia școlastică, nr. 8, anul XIV cu următorul cuprins: Cursuri întregitoare. Învățământul continuativ. Cum se poate asigura în viitor școala profesională. Analfabetismul. Logodnă etc. ab. 6 cor. pentru România 10 cor. pe an. Redacția Blaj (Balázsfalva).

A apărut Nr. 2 din revista „Flambura” (Flamura) cu un cuprins foarte bogat și variat. Ab. pe an pentru străinătate 8 franci pe an. Red. Soc. „Părintele Averchie” în Karaferia (Turcia). Sumarul: „Soc. „Părintele Averchie”, Noi (poezie), *Aperin du fu — Medru, Cântec popular, Lina, Club năramă (poezie), Atanov (de Leo Tolstoi), Hagi Cadvas (armare) Etă laie!* Cronică.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

I. R. Galșa. Ziarul se expediază regulat. Interesați-vă la poșta de acolo că ce e cauza de nu o primiți. Vă rugăm să ne comunicați ce N-re nu ați primit, ca să vi-le trimitem.

Marcu Beldovină, Dolavă. Am primit 14 cor. abonament până la 1 iulie 1912. Ziarul de aici se expediază neinterupt.

Dr. Nicolae Stanilă, Cârțaș. Am primit 7 cor. abonament până la 1 iulie 1912.

„Opinca” reun. de păstr. *Gârbașu.* Portretele cerute noi nu le avem. La „Librăria Tribuna” se află de vânzare chipul lui Mihai Viteazul în preț de 1 cor. 50 fil.

Redactor responsabil: Atanasie Halmaglad.

De inchiriat.

Este o casă cu etaj, edificiul lateral pe intravilan de 800^mst. în comuna mare: **Mercina** (Mercésény Ott. Krassó). Nimeri loc pentru neguțători. Oferte la adresa: **Terenius Bugariu** preot militar **Timișoara**.

PRIMA SOCIETATE DE CREDIT FUNCAR ROMÂN DIN BUCUREȘTI.

ANUNȚ.

Se aduce la cunoștința publică că, Joi 12/25 Aprilie a. c. se vor trage la sorți scrisuri funciare rurale, pentru un Capital de lei 2.076,400— din care:
Serisuri 4% à 26-a tragere . Lei 145,400—
Serisuri 5% à 61-a tragere . Lei 1.931,000—
Tragerea la sorți se va face la orele 3 p. m. în ședința publică în localul Societății Strada Colței No. 27.—

DIRECTIUNEA

Caut

un scriitor român

cu praxă pe lângă condițiuni favorabile. Sunt preferenți cei cari știu serie cu mașina. Condițiunile și praxa a se comunica direct.

Dr. Lucian Georgeviciu, avocat, Temesváros.

În cancelaria mea află aplicare imediat un

scriitor cu praxă

în cele advocatiale.

Dr. Nicolae Ionescu, avocat în Caransebes.

Comis

unul în bransa coloniadelor și unul în bransa manufacturii află aplicație la

„SEVERINEANA”

soșiet. pe acții în Karansebes.

Caut

un candidat de avocat și un scriitor

care să fie apt și în afacerile cărții fundare, ori o femeie, care știe și ortografia maghiară, și care să fie aplicată să scrie și cu mașina și să îngrijească de arhivă.

Posturile se pot ocupa imediat.

Dr. Ștefan Rozvány, avocat, Marosillye.

Stoboare de sârmă tari și trainice!

Fabricație de prima calitate.

În atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri de vânătoare etc.

KLEIN ISTVÁN,

fabrică pentru împletituri de sârmă, Szeged, Kelemen utca 4 sz.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice.

Cele mai frumoase rețete!

Mai furnizez: ciururi pentru cernut nisip (prund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru schinte, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și stouri pentru ferești de orice mărime.

Prețuri ieftine! — Serviciu prompt Prospect de prețuri trimis gratis.

Un comis

cu purtare solidă care vorbește toate trei limbile patriei cu cunoștință în bransa ferăriei află imediat aplicare în prăvălia cu mărfuri de băcănie și ferărie a firmei

B. Popovits și Fii în Hatég (Hátszeg)

Cancelaria advocatială

a dlui **dr. Emil Babeș**, în Budapesta din 1. Mai va fi mutată la Buda: **I. Kemeș utca Nr. 4** („lângă podul Ferencz József”).

Gustați

Berea SLEPING-car din fabrica „Bragadiru”.

H. DURATZO

fost șef. atelierului fotografic Mandy

Atelier fotografic

București, strada Gr. C. Cantacuzino (România).

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună

GHEȚELE

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călțunarilor aradani”, și se pot procura :: cu prețurile cele mai moderate. ::

Director: **IUSTIN OLARIU.**

ARAD, Szabadság-tér nr. 14. (Filiale în PISKI și CERMEIU).

Cadouri de Sărbători

poți afla cu prețuri uimitor de ieftine la firma

Grallert J. és Fia

orologier și bijutier

ARAD, Bulevardul Andrássy 22.

Depozit mare în briliante, juvaericeale, arginterie și oroloage.

VIRÁG és FARAGÓ

FABRICANT DE ARTICLII pentru INDUSTRIA FERULUI și pentru ECONOMIE

BUDAPESTA, VII., str. Ilka nr. 11. R.

EXECUTĂ OBIECTE DE FER PENTRU FABRICI, GRAJDURI, SUPEREDIFICATE ECONOMICE, FLORĂRII ȘI VERANDE CU PREȚURILE CELE MAI CONVENABILE. — LA CERERE CU PROVOCARE LA ZIARUL „ROMÂNUL”, TRIMET CATALOG DE PREȚURI GRATIS și FRANCO

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor

Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lucrări de pardosire, construcția drumurilor, canalizări și orice muncă în bransa aceasta oriunde, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiunile cele mai convenabile. Prospecte gratis!

Cele mai bune oroloage

Cele mai solide și juvaericeale

cele mai moderne

atât pe bani gata, cât și în

rate pe lângă cheazășie de 10

ani cu prețuri ieftine, livrează cea

mai bună prăvălie în aceasta privință

în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au citit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

ȚIMBALE!

Timbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

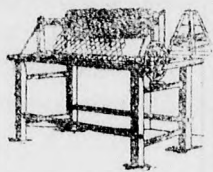
Mészáros Ferenc

fabricant de cimbale.

Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețurile, la cerere, se trimit gratis. Corespondența intrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sârbescă.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene le pregătește și expediază

Várady Lajos,

fabrică de instrumente

Hódmezővásárhely,

VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

Primi lucrător mijloces.

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimit gratis și franco.

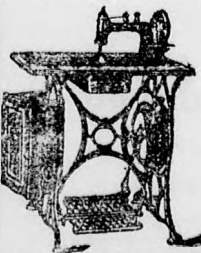
Premiat la 6 expoziții.

Horváth Béni

mehanic

Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18.

Recomandă în atenția publicului din loc și provincie, atelierul său mehanic aranjat din nou, unde primește comenzi și reparări de lucruri ce aparțin în branșe, precum

Mașini de cusut
Mașini de scris
Biciclete și
Gramafone etc.

Utensiliile acestor mașini le are în depozit.

Reparaturile se efectuează repede și prompt.

Dacă stropеști cu „FORHIN”

I - ai mai puțină bătaie de cap,

II - a lucru mai puțin,

III - a cheltuiială mai puțină!

deoarece „FORHIN”-ul este MICTURA DE BORDÓ adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frunzele umede. La orice brumă poți se stropеști, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie).

Mulțime de scrisori de mulțumită și recunoștință.

Pregătiți invenția drului Aschenbrandt de Rákénper și Bordóiper. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica

„FORHIN” BUDAPEST, VI., VACZI-UT 93.

„IANER” cremă neunsuroasă

Cel mai nou produs igienic pentru curățirea și înfrumusețarea feței. — Înlătură petele galbene, bucele priciute de înfierbântare, sgrăbunțe și alte necurățenii de piele.

Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes. 1 teglă 1 coroană.

„Ianer” pudră. E non plus ultra pudră. Bună la băluri, saloane și de zilnic folos, care acoperă încrejurile și e cu totul nestricăcioasă în culorile: roză, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„Ianer” săpun 1 bucată 60 fileri.

„Ianer” pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„Ianer” apă pentru gură. Bună pentru dinții scorburoși și gingiilor burețoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1-60; jumătate sticlă, 80 fileri.

„Ianer” esență pentru păr. Excelentă pentru înlăturarea mătreaței și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri

„Ianer” pomadă pentru creșterea părului. 1 teglă 2 coroane.

„Ianer” vâpseală pentru păr. Pentru a colora în blond părul sur și cărunț. Nereușita colorii e exchiată. La comenzi să se noteze că părul încărunțit în ce culoare să se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„Ianer” apă care face părul blond

Pentru a văpsi în timp scurt, în băl, auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafețelor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer” se pot lua din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare” alui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárvas Fő-ut 70.

Dacă a-ți încercat toate!

și tot nu v'au trecut durerile reumatice cereți o sticlă de

spirt de ghiată

care face să înceteze imediat orice durere de cap, de dinți

provenite din răceală, ca de exemplu: junghiuri în coaste și în spate

se folosește cu rezultat bun. Iar în

contra guturailui singurul remediu.

Prețul unei sticle 60 fileri, o sticlă mare 1 cor. 20 fileri, 3 sticle mari sau 6 sticle mici se trimit porto franco.

Cantități mai mici nu se expediază.

Se găsește și se poate comanda dela

Szémann Agoston,
farmacist.

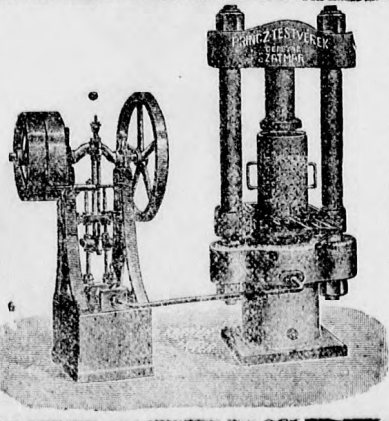
Hatvan, Fő-tér 126. sz.

Se expediază zilnic în toate părțile.

Atelierul de mașini și pentru clădit mori

PRINCZ TESTVÉREK

din SZATMÁR.

■ Pregătește petrol și orice mașini pentru stors olei, măcate cu apă ■
■ mașini de desghioțat, sfărâmat și prese, pe lângă asta cele mai exacte transmisiuni cu tractație circumpețială. ■
■ Instalăm mori pe tain. ■
■ ori cu cilindre. ■

Roze frumoase

distins cu 2 medalii de aur

Pentru incolțirea sigură și înflorire bogată garantăm până la ralearea prețurilor.

Pachetarea și transportul oricând gratis! — Prospect mare ilustrat cu instrucțiuni și probe pentru plantare gratis.

10 bucați trandafiri înalți, de 2 ani, numai noutăți	Cor. 20-
10 bucați trandafiri înalți, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	16-
10 bucați trandafiri — tufe, de 2 ani, numai noutăți	9-
10 bucați trandafiri — tufe, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	7-
10 bucați trandafiri alergători, cele mai frumoase soiuri	7-
10 bucați trandafiri, permanent înfloritori, atârnațoare pentru balcoane de așezat în lădițe, ornamente foarte pompoase pentru ferestre dela cor. 5 până	8-
10 bucați chrysanthemum, 10 soiuri, mari	4-
10 bucați garoafe cezare, soi pompos permanent înfloritor dela cor. 5 până	10-
20 bucați garoafe de culoare albă și argintie	5-
10 bucați Cactus Dahlla, numai soi nobil	5-

Wilk M. Fr. iun. și soțul

CODLEA, (Feketehalom)
Comitatul Brașov (Brassó megye)

Trimitem prospect în limba maghiară și germană gratis.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compozițe neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

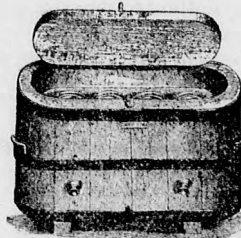
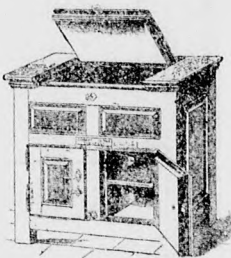
Laboratoriul lui Földes Kelemen
A R A D.

Dulapuri pentru gheață.

Despre excelența dulapurilor mele de gheață se poate oricine convinge deja la prima vedere, drept aceea recomand fiecăruia să-mi cerceteze magazinul aflător în Budapesta VI., Terézkör-ut nr. 8, sau fabrica. Deoarece toate fabricatele mele se execută sub conducerea și supraveghierea mea, de aceea ofer cea mai deplină garanță pentru calitatea lor bună. Nu măroase scrisori de mulțumită dovedesc exactitatea afirmațiunii mele.

Fabrica: IV., str. Klapka nr. 5. Magazinul: VI. Terézkör-ut nr. 8. Budapesta.

Catalog de prețuri în limba ungurească, germană și franceză trimis gratuit.

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

**IOSEFINA
BINDER**
LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Să se grilească pentru adresa corectă!

Pregătește pe lângă garanță, după ultima modă corsete dinainte drepte, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

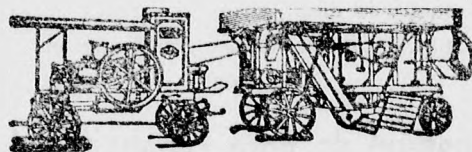
Mare magazin de corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru tinerea dreaptă a corpului.

Atelier pentru pregătirea corsetelor!

Cel mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO“ original.

Locomobile de benzin și Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mișcătoare. Motoare de ulei brut și gaz sugător

construște în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucați funcționează în toată lumea!

Cinci fabrici cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

Vilhelm Connerth

NAGYSZEBEN—HERMANSTADT, Elisabethgasse 53.

Fabrică după diferite sisteme:

bănci de școală

conform celor mai moderne cerințe igienice, pregătește apoi

bănci și scaune pentru biserici; table de școală; rame pentru hărți; rame pentru desen și dulapuri pentru școală. Catalog ilustrat la dorință trimite gratuit și franco.

Hotel „Central” în Arad

Hotel de primul rang, vis-à-vis de casa comitatului. Stațiune de tramvai și autobus.

60 odăi moderne pentru oaspeți.

Luminație electrică. Scaldă în casă. Omnibus la toate trenurile. Locul de întâlnire al oaspeților din provincie. Grădină splendidă de iarnă. Cafenea. Prețuri moderate. Bucătărie excelentă. — Cu deosebită stimă:

Augustin Csermák.

Cel mai mare depozit de cuptoare de olane

Michail Wagner

fabricant de cuptoare și olar

BESZTERCZE, Ungargasse nr. 12.

Recomandă cuptoare de olane, căminuri, cuptoare pentru bucătărie; fabricație proprie, pe lângă prețuri moderate, modele simple până la cele mai complicate în culori variate și moderne.

Totfelul de reparaturi și prefaceri se efectuează cu prețuri convenabile.

Comandă pentru băi de vană și căptușirea pereților se face de asemenea din asortimentul depozitului.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârçiuiri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgâieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

Români! Replantați vilie, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL”

INSOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițoi!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL”
ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n-au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltati la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoit!

Credit pe ipotecă, pe cambii și pentru ofi-
: cianți mijlocește :

**HERZOG
SÁNDOR**

ARAD, str. Weitzer János nr. 15.

Nr. telefonului 376.

Cum să ne apărăm contra durerilor de stomac ? !

Contra durerilor de stomac, foarte lăfite în timpul mai nou între omniere, trebuie să ne apărăm dela început, folosind spre acest scop

Nectarul Dr. Engel

căci, un stomac sănătos și o bună mistuire, formează fundamentul unui corp sănătos. Cine dar vrea să-și mențină sănătatea până la adânci bătrânețe, se întrebuințează

Nectarul Dr. Engel

renumit în urma succesorilor de până acum !

Acest nectar compus din diferite sucuri aromatice și vin, exercită în urma compoziției sale o influență binefăcătoare asupra mistuirii, e asemenea unui licheur de stomac, ori vin de stomac și nu are absolut nici o urmă stricăcioasă. Sănătoși și bolnavi pot așadar lua Nectar fără a-și strica sănătatea. Nectarul ajută cu o întrebuințare rațională la mistuire și la formarea sucurilor

Astfel se impune tuturor, ce volesc să aibă stomac sănătos, întrebuințarea

Nectarului Dr. Engel

„Nectarul este un excelent mijloc întâmpinarea catarului, sgrciurilor durerilor de stomac, a mistuirii anevoioase, și a greței. Se mai întrebuințează contra contipației, a colice și a palpației de inimă. Aduce somn și apetit, fiind bun contra insomniei, indispoziției durerilor de cap și acceselor rervoase. Folosit în cercuri mai largi s'a constatat că aduce veselie și poftă de viață

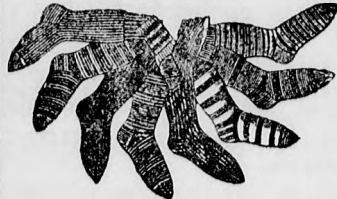
NECTARUL se poate cumpăra în sticle de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Ujarad Ologovác, Gyorok, Ménes, Paulis, Lippa, Hidegkut, Vinga, Szekesul, Pécska, Tornya, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orczifalva, Merzifalva, Sándorháza, Bogar, Szerb-Szt.-Péter, Perjamos, Szemla, Szárafalva Nagylak, Palota, Alberti, Mezőhegyes, Batonya, Marczib, Dombegyháza, Kurtics, Uj-Szent-Anna, Pankota, Silingya, Taucz, Szlatina, Baja, Kaprucza, Bresztovác, Rékás, Gyarmata, Bruckena, Zsadány, Szent-András, Kis-beckerek, Mehala, Temesvár.

Păziți-vă de Imitații!

Cereții expres „Nectar Dr. Engel“

Nectarul meu nu e ceva miraculos. Are următoarea compoziție: Samos 300-0, Esența de vin 150-0, Sirop de micură 100-0, Vin roșu 100-0, Sirop de cireșe 100-0, Sirop de fragi 20-0, Aromă de Veremir 30-0, Anis etc... à 100. Aceste se mestecă.

Cumpărați fabricație indigenă!

CARL HEMPER

și fiul,

prăvălie de tricouri și împletituri,

SIBIU, strada Kempel 9.

Recomandă fabricațiile sale pentru cari garantează anume: ciorapi, călțiuni, mănuși, jachete pentru dame și copii, ciorapi pentru turiști din păr de capră, haine de copii și alte multe lucruri:

Ciorapi se pregătesc ieftin și bine.

En gros.

En detail.

Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă: GHETE AMERICANE ȘI FRANCEZE cusute cu mâna în atelierul propriu precum și GHETE GATA, format modern pentru bărbați, femei și copii. *Galoși, ghete comode și pentru gimnastică.* Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare ne-regulate și bolnave le pregătesc după măsură. La comanda din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prompt.

Schimbare de prăvălie!

Aduc la cunoștința on. mei mușterii, că

prăvălia mea de modă
pentru bărbați și femei

am mutat-o în strada Weitzer János nr. 8
(lângă poștă). — Rugând binevoitorul sprijin
sunt, cu deosebită stimă:

NÉMETH ISTVÁN.

Atențiune!

Important!

Atențiune!

Atrag atențiunea

d-lor măsari, măestri de zidiri, și arhitecți asupra
Institutului meu de întreprindere,
intemeiat din nou, în branșa **sticlăriei pentru edificii
și portale.**

Institutul meu preia și execută orice fel de comande în branșa aceasta,
dela renovările cele mai mici până la cele mai mari lucrări la zidiri;
pe lângă prețuri extraordinar de moderate, punctualitate și executare
specială.

Nrul telefonului urban și din comitat 909.

Rog cereți prospecte de prețuri. La
chemare în afaceri de lucrări viu în
persoană. Pun mare pond, ca lucră-
rile din provincie să fie punctual exe-
cutate. Am legături distinse. Deposit
mare de totfelul de glajă, (sticlă niagă),
pentru oglinzi și cadre pentru icoani,
(rame) din patrie și străinătate : :

Adresa p. telegrame: Fried, negar Arad.

Izvorul cel mai ieftin și mai bun de glajă în table pentru glăjeri (sti-
clari, niagari) și măsari cari pun și glajă. Rolete de pânză și trestie
trimet pe lângă un preț foarte moderat.

Francisc Fried, Arad

strada Graf Apponyi Albert (Boczko) nr. 15—16.

In casa dlui arhitect Iosif Steiner.

THE VERA

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

din timpul
modern pen-
tru dame,
domni și
copii se află
numai în
asortimentul
prăvăliei de
ghete, pălării și articlii
de modă pentru băr-
bați alui

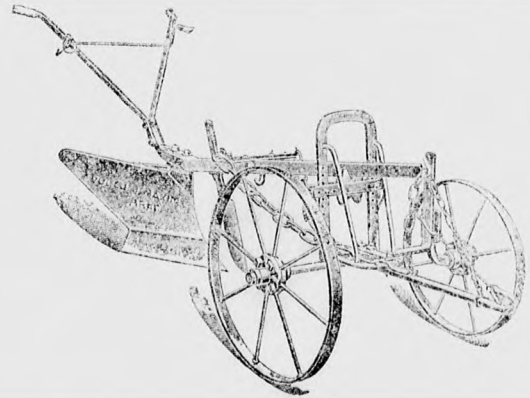
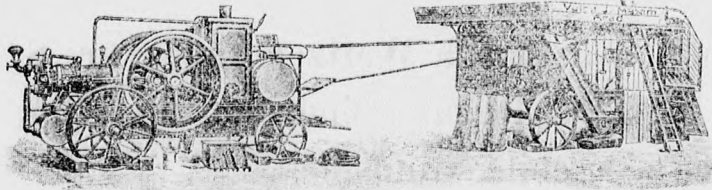
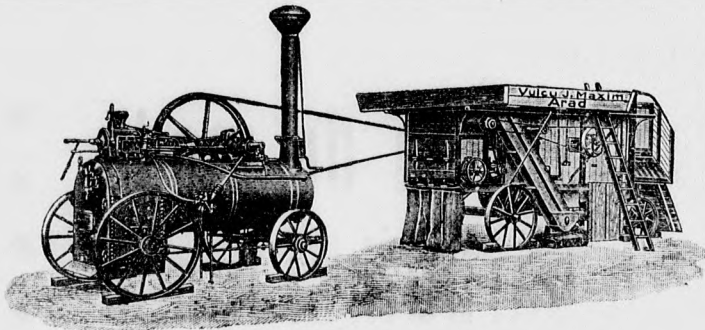
Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

MAXIM I. VULCU fabricant de
: mașini :
ARAD, Strada Fábían László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să
umblă singure, o efeptuese în prețuri
moderate, după sistemele cele mai prac-
tice și cunoscută cu lanț, cu roate și cu
transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de
secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez
totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente
mechanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la
firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábían László, (lângă gara mare). : : :

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.